

Neden Buradayız?⁽¹⁾

—Atölye Çalışması—

Sunucular

Muharrem BALCI - Orhan Seyfi GÜNER - Sezgin TUNÇ
Yasin DIVRAK - Kaya KARTAL

SÖZLÜ SUNUMA TAKDİM

Genç Hukukçular Hukuk Okumaları Grubu'nda yapılan sunumlar yazılı olarak gelir ve sunulur. Bilahare bu sunumların yayınlanmaya hazır hâle getirilenleri *BİRİKİMLER* içinde yer alacak şekilde yayınlanır. Sunumların bir kısmı atölye çalışması şeklinde hazırlanır ve sunulur. Bir kısmı da yine atölye çalışması gibi, sunanlar arasında mütalaa edildikten sonra derste sunulur. Kayda alınan bu sunum bilahare deşifre edilerek yayına hazırlanır. Nitekim burada okuyacağınız bu sunum ile hemen sonrasındaki sunum sözlü atölye çalışmasının deşifre edilerek yayıya geçirilmiş halidir.

Sunum günün koşulları ve gelecek öngörülerini kapsamında değerlendirmeler içermektedir. Bu nedenle, özellikle gelecek öngörülerinin bu bakışla değerlendirileceğini umuyoruz. Sunumda okuyucunun düşüncelerinin paylaşılmadığı yerler de olabilir. Takdir edilmelidir ki, atölye çalışmasında, çalışmaya katılanlar kendi düşüncelerini sergilemişler ve tartışmaya açmışlardır. Sunum içinde derse katılanların da tartışmalarda yer aldığı görülecektir.

Bu yılı 15. yılını idrak ettiğimiz Genç Hukukçular Hukuk Okumaları Grubu'nun, yaşadığı yüzyılı ve geçmişi değerlendirmesi, gelecek öngörülerini tartışması, gelecek tasavvurlarının oluşması anlamında çok önemli idi. Bu yüzdendir ki uzun zamandır “Neden Burada-

yız?” sorusu zihinlerimizi meşgul etmekte idi. Nihayet bir atölye çalışması ve tüm öğrencilerin katılımı ile “Neden Buradayız?” sorusuna birlikte cevap aramaya çalıştık.

Temennimiz odur ki, “Neden Buradayız?” sorusu çok sık gündemimize gelmez, ancak bu soruyu sürekli hafızamızın ve çalışmalarımızın bir yanında tutmaya çalışalım.

NEDEN BURADAYIZ

—Atölye Çalışması—

ÖZET BAŞLIKLAR

Global Dünya Krizleri ve Global Planlar

- Ülkeler Bazında
- Kıtalar Bazında
- Medeniyetler Bazında

Batı'nın Kendini Tanımlaması ve Konumlandırması

- İslam Karşıtlığı
- Pozitivizm
- Sekülerizm/Sekülerleştirme

Biz Kimiz

- Coğrafya
- Toplum
- Medeniyet

⁽¹⁾ 17 Ekim 2009 tarihinde Genç Hukukçular Hukuku Okumaları Grubu'na sunum.

Türkiye Neresi-Biz Neresindeyiz?

- Sistemsizlik
- Hicret mi Kaçış mı?
 - ◆ Hicrette Durum Nedir?
 - ◆ Nasıl Kabul Edilirsiniz?
- T.C. Kurucu Felsefesi
 - ◆ İslam Karşıtlığı
 - ◆ Milliyetçilik/Kürt Karşıtlığı

Dünya Coğrafyası Projeleri

- Ortadoğu
- Uzak Doğu
- Hint ve Çin
- Kafkasya
- Balkanlar
- Afrika
 - ◆ Enerji Projeleri
- Kültürel Projeler

Projeler İçin Genel İtibariyle Hazırlama

- Uluslararası Ölçekte Hazırlık
 - ◆ Toplumlara Baskı
 - Terör
 - Moral Değerler
 - ◆ İktidarlara Baskı
 - Siyasi
 - Ekonomik
- Ulusal Ölçekte Hazırlık
 - ◆ Orduya
 - ◆ Aydınlara
 - Merkez Sağ
 - Merkez Sol (Kemalistler)
 - ◆ Siyasi Partilere
 - ◆ Baskı Guruplarına
 - Sivil Toplum Kuruluşları
 - Basın
 - ◆ Cemaatler
 - Zenginleştirme
 - Uyumlaştırma

Genç Hukukçular Bu Planların Neresinde

- Misyona ve Vizyona
- Ne Yapmaya Çalışıyoruz
- İdrak Sorunumuz
- Öncül/Önceliklerimiz
- Evhamlarımız
- Donanımlarımız
- Tarihi Gerçekleşimiz
- Gelecek Tasavvurumuz

Alan Çalışmalarımız

- Üniversitelerde
 - ◆ Lisans
 - ◆ Hukuk Kulüpleri
 - ◆ Yüksek Lisans
 - ◆ Doktora
- Genç Hukukçular Hukuk Okumalarında
 - ◆ Salı Gurubu
 - ◆ Çarşamba Gurubu
 - ◆ Tebliğler
 - ◆ Atölye Çalışmaları
 - ◆ Raporlar
- Sair Hukuk Zeminlerinde
 - ◆ Meslek Kuruluşlarında
 - Barolar
 - Avukat Dernekleri
- Sivil Toplum Kuruluşlarında
 - ◆ Genel İnsan Hakları İhlalleri
 - ◆ Tüketici Hakları
 - ◆ Hasta Hakları
 - ◆ Sağlık ve Gıda Güvenliği
 - ◆ Engelli Hakları
- Cemaatlerde
 - ◆ Avukat Dernekleri
 - ◆ Yardım Kuruluşları

İhtiyaçlarımız

- Zaman
- Zemin
- Çevre
- Maddi İlişkiler
- Moral Değerler ve İlişkiler

Olmazsa Olmazlarımız

- Ciddiyet
- İstikrar
- Algı
- İlgi
- İletişim
- İman Amel Bütünlüğü
 - ◆ Birikim
 - ◆ Aktarım
 - ◆ Şık Adamlık ve Zeminleri
 - ◆ Örgütlenme
 - Genç Hukukçular-Salı ve Çarşamba Araştırma - İnceleme - Sunumlar
 - Etkinlikler - Geziler - Seçimler
 - Sivil Toplum Mutfak Çalışmaları
 - Hukuk Vakfı

AÇIŞ KONUŞMASI

Orhan Seyfi GÜNER: Değerli arkadaşlar; hepiniz hoş geldiniz. Bu 17 Ekimlerin herhâlde bizim için güzel bir anlamı olmalı. Bundan altı sene önceydi; yine bir 17 Ekim gününde, *Birikimler-I*'in tanıtım gecesini yapmıştık Darüziyafe'de. O günden aramızda bazı arkadaşlar var ama bazıları da yok tabi. Daha sonra katılanlar var aramızda. Bugün de bir 17 Ekim sabahı ve yoğun bir kalabalıkla buradayız. Normalde sabahın bu saatinde yapılan bu tür programlarda bu kadar büyük bir kalabalığı bulmak, aslında çok kolay değil ama "Genç Hukukçuların" bir özelliği olsa gerek, bu kalabalığı bulmakta zorlanmıyoruz. Ben, geçtiğimiz salı günü sınıfı saydım, derste 93 kişi

vardı; yani muhteşem bir kalabalık. Bir tarihte Prof. Ferit Hakan Baykal (2004 yılı seçimlerinde Baro Başkanı Adayı —Marmara Üniversitesindeki hocalarınızdan biri) Genç Hukukçular Hukuk Okumaları Grubu'nda misafir konuşmacı olarak bir konuşma yaptığında bana demişti ki, "Ya, biz 30 kişi bulsak; 30 kişiyle uluslararası sempozyum yaparız." Biz, 93 genç hukukçu; işte aramızda bizimle yan dal çalışan uluslararası ilişkilerden, tarihten, iktisattan, siyasal bilimlerden arkadaşlar da var. Diğer bilim dallarından arkadaşlar var, bayağı bir kalabalığımız burada.

Kaya: 17 Ekim, başka bir şeye de tekabül ediyor; onu da...

Orhan: Evet, 17 Ekim ayrıca Muharrem Ağabeyin doğum günü.

Dinleyiciler: (Aaaaa...)

Muharrem BALCI: Tamamen bir tesadüf, arkadaşlar...

Orhan: Bu tesadüf, hakikaten tesadüf; öyle denk geldi.

Evet, Özdemir Özok (Barolar Birliği Başkanı) çok kızmış sizlere; bugün Barolar Birliği toplantısına gitmeyip de buraya geldiğiniz için. Tesadüf oldu, denk geldi diyelim bugün için. Biz bu çalışmayı, bir atölye çalışması olarak planlamıştık. Muharrem Ağabeyin bu konuda birtakım hazırlıkları vardı. Sonra bu hazırlıkları bizlerle paylaşınca, bunu bir atölye çalışması şeklinde sunalım istedik. Zira öyle bir süreçten geçiyoruz ki arkadaşlar; adeta yeni bir dünyanın kurulduğuna şahit oluyoruz son zamanlarda. Artık eski sağın ve eski solun olmadığı bir dünyaya şahit oluyoruz; dindarların da "dünyevileştiği" bir dünya bu aynı zamanda. Öyle bir ekonomik kriz geçirdi ki bu dünya geçtiğimiz günlerde; bu yaşanan ekonomik kriz, 1929'da Amerika'da yaşanan büyük bunalımdan daha kapsamlı sonuçlara yol açan bir kriz. Yeni bir dönemin başladığına, işte okuduğunuz zaman gazeteleri, dergileri; işte dinlediğiniz zaman çeşitli kişileri, ekonomistleri, entelektüelleri, siyasetçileri... Bunu görmemiz mümkün. Yeni bir dünya, yeni bir dönem başlıyor adeta. Yani 1989'da Fransız İhtilali ile başlayan, sanayileşme dönemiyle de devam eden ve aydınlanma çağıyla eşleşen bir dönemin sona erdiği adeta. Son 30 yılın kapitalist anlayışı, mutlak piyasa egemenliği-

nin her türlü sorunu çözeceği şeklinde idi. Ama yaşadığımız son finans kriziyle bunun çöktüğünü görüyoruz. Şimdi artık dünya, kendi kurallarını koyduğu ve müdahale ettiği, denetleyebildiği bir kapitalizme gitmeye çalışıyor.

Ve iki sürecin hızla başladığını görüyoruz: Bunlardan birincisi, küreselleşme; diğeri de bilgi ekonomisine geçiş —ki, bunları birazdan ayrıntılı bir şekilde tartışacağız, konuşacağız.

Bu küreselleşme sadece ekonomide değil, her alanda küreselleşme; yani ekonomide, hukukta, yönetimde vs. bütün alanların global hâle gelmesi. Çünkü son krizle birlikte çok sık şunu duyduk; bu, bütün dünyanın sorunudur. Bu sadece işte Avrupa'nın veya sadece Amerika'nın sorunu değil, bütün dünyanın sorunudur; dolayısıyla "çözümün de global hâle gelmesi gerekiyor" diye çok sıklıkla bunu duyuyoruz. Ve dolayısıyla, "dünyadaki bütün güçler bir araya gelmeden, anlaşmadan ve mutabakata varmadan hiçbir sorun çözülemez" deniyor; işte G-7 ülkeleri vardı, G-20 ülkeleri deniyor. Yani bütün devletler bir araya gelip artık ortak kararlar almak, ortak finansal denetim yapmak zorundalar. IMF'ye, Dünya Merkez Bankası rolü biçiliyor ki, IMF'nin geçtiğimiz günlerde Türkiye'de bir toplantısı olmuştu; yani bu toplantının Türkiye'de olmasının da özel bir anlamı olduğunu ben düşünüyorum. Özellikle bu finansal büyük krizden sonra, Türkiye'ye biçilen misyonla da alakalı görüyorum. Yani, "global soruna, global çözüm için, global yönetim gerekiyor" diye lanse ediliyor diyelim biz, uluslararası sistem tarafından.

Yine "bilgi ekonomisine geçiş" dedik; artık ekonomide değer üreten, değer yaratan güç bilgili kişi. Yani eskiden sermaye idi; sermaye makine alırdı, işçiler vasıtasıyla değer üretilirdi. Şimdi öyle değil; artık bilgili kişi ve onun sosyal ilişkileri. Yani mesela işte görev aldığımız şirketlerde, yönettiğimiz şirketlerde; mesela reklâm pazarlamacısı alacağız; ona soruyoruz, "Arkadaş, portföyün ne?" Yani onun portföyünün zenginliği ve teknik bilgisi bizim için önem arz ediyor. Dolayısıyla bilgili kişinin ihtiyacı olan şey, bir bilgisayar ekranı ve bir klavye. Yine şirketler arası, kişiler arası, kurumlar arası bilgi paylaşımının da had safhaya

geldiğini görüyoruz, bir network ağı oluşturdıklarını görüyoruz kendi aralarında.

Ve böyle olunca da özgürlük ve adalet gibi iki söylemle karşı karşıyayız. Özgürlük ve adalet söyleminin dünyaya hızla yayıldığını görüyoruz. Bu nedenle az önce işte "eski sağ" ve "eski sol"un olmadığı bir dünya demiştim; çünkü globalleşen dünyada, küreselleşen bu dünyada herkesin globalleşmeyi okuyabilmesi gerekir. Ne "eski sağ" ne de "eski sol" bu globalleşmeyi, bu anlamda okuyamayacaktır; Çünkü bunlar "ulus devlet" anlayışının ürünüdür. Yeni söylemde globalleşmenin mutlaka adil olması gerekiyor, sosyal güvenliği içermesi gerekiyor; çevrenin, ekolojinin güvenliğini gözetmesi gerekiyor. Yani çok eksikliğini görmek gerekiyor; sağ ve sol ise, tek eksikliğini hareketler olarak bugüne kadar gelmiştir.

Yine eski tarz ulus devletlerin bittiğini söyledik; artık kendi sınırları içerisinde mutlak şekilde hâkim olan, diğer ülkelerle daha çok işte düşmanca ilişkiler sürdüren ve bu düşmanlık, bu karşıtlıklarla kendini ifade eden, kendini tanımlayan ve sadece kendi halkının yönetimiyle sınırlı milliyetçilik üzerine kurulu olan ve tek bir ulusal kimlikle tarif edilen bir devlet formunun yavaş yavaş bittiğini görüyoruz.

Ekonominin küreselleşmesi, dünyanın global çapta yönetilmesi ve herkesin birbirine karışması ihtiyacını beraberinde getiriyor. Ve çok uluslu örgütlerin (IMF, Dünya Bankası gibi) giderek önem kazandığını görüyoruz. Yani dünya adeta kendine yeni bir politik kültür arıyor diyebiliriz. Bu kapsamda da Türkiye'ye yeni bir rol biçildiğini, son dönemlerde sık sık duyar olduk. İşte geçtiğimiz günlerde Neşe Düzel'in yaptığı bir röportaj vardı, eski MİT'çi Cevat Öneş'le. Okumadıysanız, mutlaka okumanızı tavsiye ediyorum; gruba gönderilmişti zannediyorum bu. Ama okumamış olan arkadaşlarımız bu röportajı okusunlar. Şöyle bir şey diyor "Türkiye'ye yeni bir rol biçildi." diyor. "Amerika'nın Irak'tan çekilmeyi planlaması, Orta Doğu'da yeni güçler dengesinin kurulacağını işaretini verdi." diyor. "Küresel kriz ile birlikte, kapitalizm artık kendini onarmaya çalışacak ve küresel güç dengeleri yeniden oluşturulacak." diyor. Ve "Dünyadaki güçler dengesinin artık Avrupa'dan daha çok Doğu'ya, Avrasya'ya kaydığını" söylüyor. Ve Türkiye'den bir şeyler bekleniyor.

İşte nedir bu? Müslüman bir ülke olarak Batı-Doğu arasında denge kuran; Balkanlarda, Kafkaslarda, Orta Doğu'da barışçı politikalar üretmesi beklenen ve özellikle enerji geçişini sağlayan, yine "İlimli İslam" politikalarıyla da Batı'ya tehdit oluşturmayan bir ülke olması isteniyor. Ve dolayısıyla bu rolü üstlenebilmek için; işte Türkiye'nin iç istikrarını sağlaması gerekir, güvenilir olması gerekir, demokratik atılımlarını yapması gerekir ve demokrasi standartlarını evrensel düzeye yükseltmesi gerekir.

Geçtiğimiz son 8-9 yıla bakacak olursak; gündemin, dünyada ama özellikle de Türkiye'de çok hızlı değiştiğine şahit oluyoruz. Türkiye üzerinden bakacak olursak; yani bulunduğumuz coğrafyadan bakacak olursak 19 Şubat 2001'de bir kriz yaşadık. Yani dünyanın bugün büyük çapta yaşadığı krizi, biz 2001'de Türkiye'de yaşamıştık. Ne olmuştu o gün? Ahmet Nejdet Sezer —sabık Cumhurbaşkanı— sabıka işlemişti; o gün dönemin başbakanı Ecevit'e bir anayasa kitapçığı fırlatmıştı. Ve o gün "Kara Çarşamba" olarak Türk ekonomi tarihine geçti, ekonomist arkadaşlar da buradalar; o günleri daha iyi tahlil edebileceklerdir. O gün "Kara Çarşamba" İMKB'de yüzde 14,6'lık bir tarihi düşüş yaşadı. Gecelik fazizler yüzde 7.500'lere kadar çıktı. Merkez Bankasından 7,6 milyar dolarlık bir döviz çıkışı oldu. Ve arkasından çok ciddi bir bankacılık krizi yaşandı ve Türkiye'de o dönemde, (Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kuruluydu; sonra Tasarruf Mevduat Sigorta Fonu olarak ikiye ayrıldılar), BDDK ve TMSF olarak 24 bankaya el konuldu. Çok ciddi bir sonuçtu; yaklaşık 50 milyar dolarlık bir mevduat açığı vardı. O mevduat açıkları hazine tarafından, sonra ödendi. Ve bu tabii, bu durum aynı zamanda siyasal krizle paralel gelişti; yani "birbirini tetikledi" cümlesini kullanmıyorum, paralel olarak gelişti. Arkasından 3 Kasım 2002'de bir seçim yapıldı. Ve AK Parti, yüzde 35 oranında bir oy alarak tek başına iktidar oldu. Ve gelir gelmez AK Parti, rotayı işte AB'ye çevirdiğini ilan etti; uyum yasaları hızla çıkarılmaya başlandı, iç istikrarın temelleri atılmaya bu şekilde çalışıldı. "Eski sağ" ve "eski sol" artık olmayacak demiştik ya başta; AK Parti bu süreci de görerek artık kendini merkeze konumladı ve "Muhafazakâr Demokrat Parti" tanım-lamasını yaptı kendine.

2007'ye gelindiğinde, cumhurbaşkanlığı seçimleri vardı ve o seçimler de —çok iyi hatırlayacaksınız— büyük bir krize neden oldu. Hemen o dönemde; yine, 27 Nisan'da bir "E-Muhtıra" verildi bir gece yarısı. Arkasından bir seçime girildi; 22 Temmuz 2007 Seçimlerinde AK Parti yüzde 46 ile iktidar oldu büyük ezici çoğunlukla. 22 Temmuz seçimlerinden 40 gün önce Ümraniye'de bir evde birtakım patlayıcı maddeler bulundu; yani "Ergenekon Davası" sürecinin ilk başladığı zaman, bu zamandır (12 Haziran 2007). Ve burada bulunan bu bombaların, *Cumhuriyet* gazetesine atılan bombalarla aynı olduğu tespit edildi ve bu kapsamda soruşturma genişletildi; "Kuvayi Milliye Derneği" başkanı ve bazı emekli askerler gözaltına alındı. 21 Ocak 2008 tarihinde ciddi bir dalga daha oldu; işte Veli Küçük, Fikri Karadağ, Sevgi Erenrol, Kemal Kerinçsiz gibi isimler gözaltına alındılar. Ardından bir dalga daha; işte Doğu Perinçek, İlhan Selçuk'lar; sonraki dalgada Şener Eruygur, Hurşit Tolon gibi generaller gözaltına alındılar. Sonra darbe planlarının iddianamede yer aldığını gördük; iddianame açıklanınca. Türkiye'de çok ciddi darbe planları yapılmış; işte "Sarıkoz", "Ayışığı", "Yakamoz" ve "Eldiven" gibi, basına da yansıyan bu darbe planları iddianamede yerini buldu.

Tabii bu dönem o kadar karmaşık bir gündeme sahip —ki, Türkiye'de sürekli birçok alanda değişimler yaşanıyor. İşte o dönemde birtakım medya değişimleri de gerçekleşti. "Kanaltürk" Tuncay Özkan'ın kanalyken, Akın İpek tarafından satın alındı. Kanal 24 kuruldu, *Star* gazetesi o dönemde Hasan Doğan tarafından alındı. Yine en son 2008 Ocakındaydı zannediyorum, "ATV, *Sabah*" el değiştirdi. Bir anlamda bu tarz değişimler Türkiye'de oldu. 5 Kasım 2008'e geldiğimizde; yok daha öncesinde, Mayıs ayında (14 Mayıs 2008'de) İngiltere Kraliçesi Türkiye'ye geldi; yani birazdan konuşacağımız şeyler olduğu için bunlar, süreci ben bir gözünüzde toparlamak için bunlardan bahsediyorum. Muharrem Abi çok ayrıntılı bir şekilde anlatacak bunları az sonra. Kraliçe bir anda Türkiye'ye geldi, 14 Mayıs 2008'de. Enteresan bir ziyaret ve enteresan sonuçları olan bir ziyaretti bence. Değişimlerin o tarihten sonra hızlandığını görüyoruz.

Ardından Amerika'da bir başkanlık seçimi yaşandı ve bu başkanlık seçimi sonucunda,

Amerika'nın da "kırmızı" çizgilerinden biri olan; işte "siyahlarla ilişkiler" değişti. Bir siyahî lider, Amerikan başkanı oldu, 5 Kasım 2008'de. Sonra Obama Türkiye'ye geldi ve İslam dünyasına vereceği ilk mesajları buradan vereceğini açıklamıştı; öyle de oldu. Ardından demokratik açılımların hızla yapılmaya başladığını görüyoruz. Türkiye'nin adeta eski "kırmızı çizgileri"nden, korkularından sıyrılmaya başladığını görüyoruz. "TRT-Şeş TV" ile "Kürt Açılımı"nın ilk sinyalleri verildi ki, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı ilk kez "TRT-Şeş Hayır be" dedi; Kürt arkadaşlar çok şaşırıldılar bu duruma. Herkes çok şaşırıldı; ama Kürtler daha çok şaşırıldı, ben de çok şaşırıldım.

Yine 29 Ocak 2009'da bir "One Minut" krizi yaşandı Davos'da. İsrail ile ilişkiler gerildi, gerilmeye başladı. Ardından 29 Mart yerel seçimleri yapıldı, AKP'nin yüzde 7,6'lık bir oy kaybı vardı. Seçimin de işte enteresan sonuçları oldu; AKP, özellikle deniz kıyılarını kaybetti, büyük şehirlerde kaybetti. CHP, MHP, AKP; saflar, biraz daha netleşmeye ve belirginleşmeye başladı adeta. Sonra "açılım sağanağı" başladı; işte bir "mozaik açılımı" yapıldı. Türkiye'nin değerlerinden söz edildi; Said Nursi'den Nazım Hikmet'e, işte Ahmedî Hanî'den Mehmet Akif'e kadar kimselerin, Türkiye'nin mozaik değerleri olduğu söylendi.

Yine "Kürt açılımı" devam etti, TRT-Şeş ile başlamıştı. Çok ciddi bir şekilde "Kürt açılımı" devam etti, ardından bir "Ermeni açılımı" söz konusu oldu; bir anda Suriye ile kapılar açıldı, pasaportlar kaldırıldı. Irak ile ilişkiler geliştiriliyor; işte geçtiğimiz günlerde Irak'a iki yeni kapı daha açacağımızı öğrendik. Yine Rusya ile ilişkilerin hızlandığını görüyoruz, bu dönemde. Yani eskiden "dört tarafı düşmanla çevrili"ydi bu ülkenin; şimdi öyle olmadığını görüyoruz. Artık dört tarafı "düşman"la değil, "dört tarafı dostla çevrili" bir ülke haline geliyor Türkiye. Yine İsrail'le geçtiğimiz günlerde tatbikat iptal edildi; "one minut"di, bu da "two minut" oldu herhâlde. Yine bu dönemde Apo'dan enteresan bir mesaj geldi, İmralı'dan; "Kürt Barış Grubu Türkiye'ye gelsin!" dedi. İşte, "Kürtlerin haklarını konuşmak, savunmak için Türkiye'ye gelsinler!" dendi. Başbakan Irak'a ve Kürdistan'a ziyarete gideceğini söyledi.

Kaya: Kürdistan dedi mi?

Orhan: Kürdistan demedi; ama yakın süreçte buradan biz de münecimliğimizi yapmış olalım. Başbakan bölgeye gidecek ve orda Kürt liderlerle Barzani ve Talabani ile görüşecek diye ben, şahsen tahmin ediyorum, süreci okuduğum zaman. Yani tüm bunlar dünyada ve Türkiye'de birçok şeyin değiştiğini gösteriyor. Bizler tüm bu olup-bitenlerin anlamını doğru okumak zorundayız. Gelişmeleri analiz ederken; ya çok abartılı bir iyimserlikle karşı karşıyayız, ya da her şeyi olumsuzlayan bir bakış açısıyla karşı karşıyayız. Bizler geleceğin hukukçuları olarak; —hukukçulara burada vurgu yapmamın nedeni arkadaşlar özellikle tekrar vurgulayayım— hukukçuların çoğunlukta olmasıdır. Ama buradaki arkadaşlarımızın hepsini biz zaten hukukçu kabul ediyoruz; çünkü birçoğu aktivist, işte "Sağlık ve Gıda Güvenliği Hareketi Aktivistleri", "Hasta Hakları Aktivistleri" var, Mazlumder'den arkadaşlarımız var, Tüketici Haklarından arkadaşlarımız var. Buradaki arkadaşların hepsi aktivist, hak arayıcıları; o yüzden hepsini hukukçu sayıyorum.

Bu süreci anlamalıyız, açıklamalıyız ve yorumlamalıyız ve yönlendirebilmeliyiz; bu da perspektifimizin sağlam olması, sağlam bir zemine dayanmasıyla olur ki, sonucunda uygulanabilir bir siyaset üretebilelim hukukçular olarak. Belki, "yakın tarih okumalarını bu süreçte artırmalıyız" diye düşünüyorum. Yani; "geçmiş, günümüz ve gelecek bağlantısını kuracak olan bir derinliği yakalamalıyız" diye düşünüyorum. Biz bunu çok önceden; işte "tarihî gerçeklikten gelecek tasavvuruna, süreç işçiliği" olarak tanımlamıştık ve Muharrem Abi bu konuda birçok sunum yapmıştı, gerek Genç Hukukçular Hukuk Okumaları Grubu'nda, gerek Mazlumder'de ve diğer derneklerde, kurumlarda. Ve hukukçuluk mesleğini böyle tanımlamıştık biz; "Tarihî Gerçeklikten Gelecek Tasavvuruna, Süreç İşçiliği" olarak tanımlamıştık. Bu mesleği icra ederken özgüveni yüksek hukukçular olarak yetişmek zorundayız. Süreci okumak tek başına yetmiyor; süreci okurken süreci yazma, yani "tarihi yazma" ideali ve iddiasında olan hukukçularız. Bu nedenle bugün, "Neden Buradayız?" diyorum Muharrem Abi; "Neden burada bu arkadaşlar?"

Ben tabi toparlama yaptım; ama "korsan" tebliğimi de sunmuş oldum bu arada.

SUNUM

Global Dünya Krizleri ve Global Planlar

- Ülkeler Bazında
- Kıtalar Bazında
- Medeniyetler Bazında

Muharrem BALCI: Evet arkadaşlar; hoş geldiniz. Şimdi Orhan Abinizin açış konuşmasındaki görüşlerine katılıyorum. Aslında bizim, günümüze söyleyecek çok sözümüz var, geleceğe söyleyecek daha fazla sözümüz var; ama tarihe söyleyecek çok çok fazla sözümüz var.

Niye böyle söylüyorsunuz?

Gününü iyi yaşayanlar, iyi değerlendirenler, gereğini yapanlar, üzerine düşen vazifeyi yapanlar tarihe çok şey söylerler; çünkü günü iyi yaşayanlar mutlaka tarihten iyi beslenenlerdir. Tabi günü iyi yaşayanlar, geleceğe çok söz söyleyebilecek insanlardır. Buradan hareketle böyle bir özgüvenle söylüyorum ve buradan başlamış olalım. Ve sizin kuşağınız, şu kuşak, tarihin en şanslı kuşaklarından biri; Çünkü tarih yeniden yapılandırılıyor. Gün; yani günümüz, geleceğe dönük olarak yeniden bir yapılanma içinde. İkinci Dünya Savaşı'ndan hemen sonraki döneme benzer; ama bir farkla ki, o zaman sıcak savaşın bitiminde yapılan bir organizasyon. Ama günümüzde de soğuk savaşın bitmesinden sonra bir rahavet dönemi oluşmuş ve bu rahavet döneminin arkasında, yaşanan krizle beraber meydana getirilen yeni bir oluşum. Böyle dönemleri her kuşak yaşamaz; ama sizin kuşağınız şimdi böyle bir dönemi yaşıyor, yeniden bir küresel yapılanma dönemi bu.

Sadece dünya ölçeğinde değil, ulusal ölçekte de şu yaşadığımız ülke topraklarında da yeniden bir yapılanma yaşıyoruz. Benim, "Birinci Tanzimat'tan, İkinci Tanzimat'a" başlıklı bir tebliğim vardı; okuyanlar var mı? Çok az; niye? Orda şöyle bir iddiam vardı: Tansu Çiller Hükümeti ile birlikte başlayan, Mesut Yılmaz'la devam eden süreci yani siyasi hayatı / siyasasını "II. Tanzimat" olarak adlandırmıştım. Ben bunu 2000 yılında, Osmanlı'nın 700. yıl kuruluş etkinlikleri kapsamında Türkiye

Millî Kültür Vakfı'nın düzenlediği Osmanlı'nın 700. Kuruluş Yıldönümü Sempozyumu'nda bildiri olarak, tebliğ olarak sunmuştum. Daha sonra Etyen Mahçupyan, sanıyorum 2003 veya 2004'de *İkinci Tanzimat* diye bir kitap çıkardı; öyle mi? Türkiye'nin hukuk ve siyasasında AB uyum yasalarının çıkmasıyla beraber bir gelişme yaşandı ve ben ona, "II. Tanzimat" adını vermiştim. O günün siyasilerine ve aydınlarına da "II. Tanzimat Paşaları" demiştim.

Benzerlik şuydu: I. Tanzimat Paşaları Batı kökenli-temelli düşünce yapısıyla; ama İslamcılık (ümmet, hilafet anlamında) ekseninde bir politika izleyerek Tanzimat Dönemi'ni ortaya koydular ve yaşadılar. Bunu, Tanzimat Fermanı'nı, Islahat Fermanı'nı okuyarak, Mecelle'yi okuyarak çok rahat görebilirsiniz, okuyabilirsiniz. II. Tanzimat Paşalarımız da yine Avrupa Birliği'nin dayatmasıyla palyatif, içten gelmeyen, zorlamayla oluşturulmuş bir havayla "Uyum Yasaları" çıkardılar. Ama bu "uyum yasaları" bizim, kendi öz enerjimizle, kendi içimizden gelen bir birikimle, donanımla yaptıklarımız değil, hâlâ daha değil.

Yani demem o ki, bugünkü "Demokratik Açılım", "Mozaik", "Kürt Açılımı"; bunların hiçbiri orijin temelli değil, millî temelli değil, tamamen "çakma!" Yeni tabir argo, yerleşti dilimize; tamamen çakma! İyi, güzel de bir gelişme var, biz de bunun tam ortasındayız hukukçu aydınlar olarak. O zaman bir tanımlama yapmamız lazım: "Biz" deyince, "kimiz", "Neredeyiz, bura neresi, biz niye buradayız?" veya "burada ne işimiz var?"

Bunları yaparken, değerlendirirken; önce şöyle genel anlamda, bir dünyayı tanımamız lazım. Dünyada ne oluyor? Başta da söyledik; yeni bir yapılanma oluyor. Neden? Çünkü, dünya bir global kriz yaşadı. Öyle bir kriz ki, yıllardır bütün dünyaya enjekte edilmeye çalışılan; ama özeldede Batı'nın, kendi içinde yaşadığı o kapitalist sistemin çöktüğünü gördük. Devlet müdahaleciliği, kapitalizmin pratiği haline geldi; yani o yaptıkları putları, Batı yemeye başladı. Bu bir kriz; ama bu krizin gelişi, medeniyetler savaşının dünyaya takdiminden belliydi. Müslümanlar buna karşı çıkmışlardı; ama Batı, o krizi yaşadığını ta o günlerde belli etmeye başlamıştı. Demek ki dünyada bir global kriz var; tabi, kriz varsa çözüm

arayışları da var. Çözüm arayışlarını kim yapacak? Bugüne kadar olduğu gibi, I. ve II. Dünya Savaşları'ndan hemen sonrası dönemlerde (Yalta ve Tahran Konferanslarında) nasıl ki, küresel aktörler bir araya gelerek bir paylaşım, bir coğrafya (cetvellerle çizilmiş) yaptılar; yine günümüzde de bu küresel aktörler, yeni bir dizayn içerisinde.

Şimdi, kriz sayılarını arttırabilirsiniz; ama ben bunu üç noktada incelemeye çalışıyorum:

Ülkeler bazında bir kriz var,

Kıtalar bazında kriz var,

Medeniyetler bazında kriz var.

Sondan başlarsak; medeniyetler bazındaki kriz; işte o "medeniyetler çatışması" tezi, o krizi çok net olarak ortaya çıkardı.

Kıtalar bazında kriz: Bu yeni bir şey değil, kuzey-güney farklılaşması uzun yıllardan bu tarafa söylenen ve yaşanan bir şey; ama burada şimdi artık "kuzey-güney" olmaktan çıktı, Asya ve Avrupa veya Uzak Doğu'yla-Batı gibi değişik tanımlamalarla bu kıtalar arasındaki kriz okunmaya başlandı. Fakat şimdi bu yaşadığımız küresel kriz, sadece Batı'nın bir krizi değil; bu, dünya çapında bir kriz, ama Batı kaynaklı bir kriz. Yani Batı'nın ilkelerinden ve uygulamalarından doğan bir kriz; Batı'nın emperyalist karakterinden, sömürgeci karakterinden doğan bir kriz. Sonuçta bumerang gelmiştir, kendilerini vurmuştur.

Peki, burada, bu kriz karşısında kıtalar ne yaptılar? Elbette ki, Doğu Bloku, çok fazla bir şey yapacak durumda değildi. Yine bu küresel krizi, küresel aktörler; yani Batılı aktörler çözmeye, tabi çözerken de yeni bir dizayn oluşturmaya çalıştılar. Biraz önce Orhan'ın söylediği gibi bu küresel aktörler, İngiltere Kraliçesini kullandılar. Ve Batı'nın çok fazla önem vererek öne çıkarttığı veya çıkartacağı bir Türkiye'ye önemli bir görev verilebilmesi, ancak kendi içinde ve çevresinde gelişmiş, sorunlarını çözmüş bir Türkiye dilemekle ve oluşturmakla mümkün olabilirdi. İngiltere Kraliçesi, bunu sağlamak için Türkiye'ye geldi; arkasından "Ergenekon çıbanı" patladı. Yani kıtalar arasındaki kriz, Batı'nın en önemli aktörlerini devreye sokarak, sonrasında da Obama (yine Orhan onu söyledi) faktörü bu krizin çözüm-

leri için veya krizden sonra yeniden yapılanma için, iki önemli aktördür.

Tabi küresel aktörlerden, neyi kastettiğimizi herhâlde anlıyorsunuz; uluslararası sermaye; yani burada sadece siyasi aktörler değil, onların da hepsinin üzerinde kapitalizmin bir karakteri gereği, uluslararası sermaye. Dolayısıyla bu global kriz ve global planlar içerisinde küresel planlar ve aktörler var, bir de ülkeler bazında aktörler var. Burada da en önemli aktör Türkiye ve Rusya. Türkiye, işte bir enerji koridoru olması gerekir, Batı'nın menfaatlerini korumak veya devamını sağlamak açısından. Yine Orta Doğu'da ve İslam dünyasında kendilerine karşı şiddeti veya muhalefeti eritme noktasında Türkiye'ye verilecek görev açısından Türkiye'nin çok önemli bir rolü var.

Buraya daha sonra tekrar döneceğiz; ama önce Batı, bütün bunları planlarken hangi temel ölçütler üzerinde hareket ediyor?

Batı'nın Kendini Tanımlaması ve Konumlandırması

- İslam Karşıtlığı
- Pozitivizm
- Sekülerizm/Sekülerleştirme

Batı, oldum olası üç şeyi önemsiyor:

Birincisi İslam karşıtlığı: Şimdi bakın, dünyada geçmişten bu yana epeyce medeniyet geldi-gitti; Hint medeniyeti, Çin medeniyeti, Slav medeniyeti, Batı medeniyeti, İslam medeniyeti. Fakat bunlardan iki tanesi ayakta, Batı medeniyeti ve İslam medeniyeti. Dolayısıyla Batı, son birkaç yüzyıldır kendisine rakip olarak İslam medeniyetini görmekte. Batı, kendini tanımlarken veya herhangi bir şeyi siyasal ortamda formüle ederken İslam karşıtlığı tezinden vazgeçebilmesi mümkün değil. Burada hayale kapılmanın bir âlemi yok; Batı'da Hıristiyanlık kendini konumlandırırken, İslam karşıtlığı üzerine konumlandırdı. Çünkü tek ve en büyük rakibi İslam'dı. Tarih hiçbir zaman değişmiyor; yani o noktada çok fazla "yeşil" olmanın bir âlemi yok.

İkincisi, pozitivizmdir: Bunu kitaplarda okuyoruz; ama Batı'ya gidenler, Batı'da eğitim

yapan arkadaşlarımız veya orada çalışanlar pozitivizmi çok net olarak görebiliyorlar. Yani Batı, hiçbir şekilde bize, hangi suretle yaklaşırsa yaklaşsın pozitivizmin dışında (pozitivist olmanın dışında) başka bir yüzle bizim karşımızda olmayacaktır. Farklı maskeler takabilecektir; ama o maskenin altında pozitivizm vardır.

Üçüncüsü, sekülerleşme veya sekülerleştirme: Yine "Hukuk Mesleği" başlıklı tebliğimizde (Orhan o tebliğden bahsetti, biraz önce) sekülerleşme veya sekülerleştirmeden bahsettik. Bu, bize çok yabancı bir kavram değil; fakat inanç temelinde bize çok yabancı bir kavram. Amel temelinde de sürekli çatışmada olduğumuz; bizim her an yanımızda, önümüzde, arkamızda, karşımızda, tepemizde, altımızda, her yanımızda olan bir kavram. Ve bizi sürekli ihata eden, etmeye çalışan; yani bugün tam anlamıyla, şeytanın ta kendisi. Bugün gerçekten de bizi bekleyen en önemli tehlike; özellikle sizleri (biz yolun sonuna yaklaştık) bekleyen en büyük tehlike sekülerleşmedir. Bu, bir nevi şeytanın iğvası gibi, sizden olarak size yaklaşan bir fenomendir. Sizin gibi görünerek size yaklaşan bir fenomendir. Hangi şekillerde ortaya çıkar? Öncelikle, konformizm olarak ortaya çıkar ve sizi sarar; sadece meslek sahibi yapar. Sizi inançlarınızdan alıkoymaz, inançlarınızın ameli olarak bütün gereklilerini yaparsınız, ama sekülerleştiğinizde, siyasi duruşunuz olmaz. Omurganız hep 90 derecedir; 180 derece omurgaya sahip olamazsınız, sekülerleştiğinizde. Ve bugün İslam dünyasında; ama özellikle de Türkiye'de, bizim inceleme alanımız olarak sekülerleşme bütün Müslümanları kavramış durumda.

Dolayısıyla Batı kendini tanımlarken bu üç esas üzerine tanımladığında; bu üç esas da bize bir şekilde enjekte etmeye çalışıyor. Ancak İslam karşıtlığını bize enjekte edemiyor; pozitivizmi de edemiyor. Bakın Türkiye'de, resepsiyon yoluyla bütün kanunlar değişti; ama şimdi kanunlar geri dönüş yapıyor, İslam umdelerine doğru. Bu, bilinçli bir şey değil belki; ama denendi olmadı, bu yapıya uymadı, şimdi yavaş yavaş geri dönüşüm başladı. Fakat sekülerleşme böyle değil; bu çok apayrı bir şey, bu çok sinsî bir şey. Ve bunu ben kendi kuşağımda, kendi dostlarımda, kendi arkadaşlarımda çok yakın teneffüs eden in-

sanlardan biriyim. Şeytan artık sağdan yanaşmıyor.

Biz Kimiz

- Coğrafya
- Toplum
- Medeniyet

Evet, dünyada böyle bir kriz var; bizi bekleyen bazı tehlikeler var. Şimdi "Biz" deyince, bu 'Biz'i bir tanımlamak lazım. Farkındaysanız son dönemde, çalışmalarda, Ankara'da ve İstanbul'da. Bir dakika; 'Ankara' deyince; Ankara'dan gelenler bir ayağa kalksın bakayım! Ankara'dan gelenleri bir görelim. Evet, bu arkadaşlar Ankara [Çarşamba] Grubu'ndan sekiz kişi. Bu sabah buraya geldiler, ayaklarınıza sağlık. Oturun!

Orhan: Hoş gelmişler...

Muharrem BALCI: Her iki çalışmada da sık sık vurguladığım bir şey var, isim vererek; yani örneklendirme olarak şöyle söylüyorum:

Diyelim ki, Neriman Dilek, kimdir?

Mardinlidir, İstanbul'da eğitim görüyor.

Mardin neresi? İstanbul neresi?

Türkiye'nin birer şehri; üstelik İstanbul payitaht. Mardin de tarihin en eski şehirlerinden bir tanesi. Evet, burası, bu şehirler Türkiye'nin şehirleri.

Türkiye neresi?

Orta Doğu'nun bir bölgesi, parçası.

Orta Doğu neresi?

İslam coğrafyasının bir parçası.

İslam coğrafyası neresi?

Müslümanların, kardeşçe bir arada yaşamak üzere ahitleştiği; ezelde ahitleştiği bir coğrafya.

Peki, içinde yaşadığımız toplum hangi toplum?

Biz burada İstanbul'da, değişik şehirlerde yaşıyoruz; burası Türkiye toplumu, şimdi "mozaik" oldu. Daha önce Türk toplumduydu, şimdi mozaik oldu; böyle bir mozaikte yaşıyoruz.

Peki, bu mozaik neyin bir parçası?

En geniş anlamda, İslam toplumunun bir parçası; yani o coğrafyada yaşamaya, birlikte yaşamaya ahdetmiş, söz vermiş insanların tamamını ifade eden ümmetin bir parçası.

Şimdi, bu kavramları çok uzun zamandır kullanmıyor Müslümanlar; bunlar tu-kaka kavramlardı. Ama Batı kullanıyor. Batı bunu kullanınca ayrımcılık mı yapıyor? Batı, "Batı toplumu" diye kullanıyor; insanlık falan demiyor, "Batı toplumu" diyor, "modern toplum" diyor, "kapital toplumu" diyor, "risk toplumu" diyor. Yani çok değişik ifadeler kullanıyor; ancak bunu kullanırken bütün dünyayı ifade etmiyor. Ayrımcılığın kökeni, zaten Batı. Biz, inanç temelinde ve amel temelinde bir "ümme" ifadesi kullanıyoruz; dolayısıyla içinde yaşadığımız toplumun, İslam ümmetinin içerisinde bir parçayız biz.

Bir üçüncü unsur medeniyettir; yani bizim, kendimizi varlık nedenimize referans olarak gösterebileceğimiz bir yer. Bizi, "Biz" yapan değerlerin kültürleştiği bir yapıdan bahsediyoruz. Evet, bizim inanç temellerimiz var, değerlerimiz var; ama bu değerler ne yapıyor? Kültür hâline geliyor, ideoloji hâline geliyor ve bizi sarmalıyor; bizim o iman temellerimizi amelî sahaya döküyor, iman-amel bütünlüğünü sağlıyor. İşte bu, kültürdür. Ve biz, bu anlamda medeniyet olarak bu coğrafyada, bu İslam ümmetinin yaşadığı tarihi birikimi "medeniyet" olarak adlandırıyoruz. Yani Neriman Dilek, Mardin'de ve İstanbul'da; ama İslam coğrafyasının içerisinde, İslam toplumunun bir ferdi olarak ve ümmetin bir parçası olarak yaşayan bir fenomen, bir insan teki. Fakat sadece bir insan teki değil; o topluluğun bir parçası, o toplulukla özdeşleşmiş bir insan, bütünleşmiş bir insan. Bireysel olarak özellikleri var, hakları var; ama "toplumsal olarak aidiyeti" var, bunun altını özellikle çizmek istiyorum.

Dolayısıyla kendimizi tanımlarken, sadece Hukuk Fakültesi öğrencisi veya sadece şahsi rızığımızı veya ailemizin rızığını temin etmek için çalışan avukat, muhasebeci, iktisatçı, ekonomist olarak görmüyoruz. Bunları, bu söylediklerimizi kazanmak çok basittir; çok basit insanların da hedefidir ve yapabileceği şeylerdir, yaptıklarıdır. Ama olay bu değil; olay, kendimizi böyle bir tanımlama içerisinde

görmek. Niye? Dünyada muazzam bir gelişme var ve biz de bu dünyadaki düşünen varlıklar içerisinde kendini önemseyen ve önemsemesi gereken insanlarız. Böyle bir yapıya sahip olduktan sonra şu "coğrafya, toplum ve medeniyet boyutunu" es geçemeyiz.

Yine sizlere örnekleyerek anlattığım çok güzel bir şey vardır; önemsiyorum. İnsanın üç boyutlu ilişkilerinden bahsederek sürekli, deriz ki:

İnsanın insanla,

İnsanın tabiatla,

Ve insanın Allah'la olan ilişkisi vardır.

Bu, Alak Suresinde çok nefis bir şekilde ifade edilir ve Allah rahmet eylesin Elmalı'lı Hamdi Yazır bu ilişkileri Alak Suresinin tefsirinde çok güzel izah eder. Sadeleştirilmiş metninden okuyabilirsiniz, okumalısınız. Orada "Alak" veya "Alaka" kavramını "Rahim cidarına yapışmış bir nutfe" motamot tercümesinden sonra der ki, "Bu, alakadır, bu ilişkidir; insanın üç boyutlu, 'Sünnetullah'a dayalı ilişkisi"dir. İnsanın insanla, insanın toplumla, insanın Allah'la ilişkisi.

Bütün bunlara baktığınızda; insanın insanla ilişkisinde "ümme" bağına çözemeyiz, terk edemeyiz, koparamazsınız. İnsanın tabiatla ilişkisini, İslam coğrafyası bazında devreden çıkaramazsınız. İnsanın Allah'la olan ilişkisini, o kültürleşmiş de olsa "din" bazında insanla Allah arasındaki ilişkiyi bozamazsınız; bozduğunuzda Sünnetullah'a müdahale etmiş olursunuz, onu bozmuş olursunuz, onu yok etmeye veya ona karşı çıkmaya çalışmış olursunuz. Bunu yapan toplumların da akıbetlerini zaten söylemeye gerek yok; biliyorsunuz...

Türkiye Neresi-Biz Neresindeyiz?

- Sistemsizlik
- Hicret Mi Kaçış Mı?
 - ◆ Hicrette Durum Nedir?
 - ◆ Nasıl Kabul Edilirsiniz?
- T.C. Kurucu Felsefesi
 - ◆ İslam Karşıtlığı
 - ◆ Milliyetçilik/Kürt Karşıtlığı

Şimdi burada farklı bir yere geliyoruz. Şimdi Türkiye neresi? Söyledik. Biz bu Türkiye'nin neresindeyiz? Örneğin; yine, aslında bu çalışmanın izdüşümlerini son birkaç aydır ben derslerde, böyle satır aralarında vermeye çalışıyorum farkındaysanız. Bu sunum, bunların bir hamulesi.

Şimdi, yurtdışına giden arkadaşlarımız var; burada görüyorum birkaç kişi. Hâlâ yurtdışında olanlar var; onlarla da yazıyoruz. Daha önce gidip gelmiş olan arkadaşlarımız var. Hep oradaki sistemli yapıdan, sistemli yaşayıştan bahsediyorlar; çok doğru, her şey düşünülmüş, her şey sistematize edilmiş. Trafik tabelaları bile aptallara göre yapılmış; yani aptal bile baktığı zaman anlasın, dolayısıyla akıllılar zaten yararlanır. Ama sistemin bütün işleyişi en alt düzeydeki insana hitap edecek kadar ve de insani, kendi toplumları için; tırnak içinde onu söylüyorum, 'kendi toplumları için' son derece insani.

Şimdi oradan buraya baktığınızda; burası bir kargaşa, burası bir curcuna, burası bir savaş alanı, burası bir hurda yığını. Trafik kurallarıyla, kanunlarıyla, tüzükleriyle, yönetmelikleriyle, SGK teminatsızlığıyla; aklınıza gelecek her şeyde bir sistemsizlik var, bu doğru. Bu doğru; ama bu doğru bize, o sisteme âşık olmayı gerektirmiyor veya o sisteme payanda olmayı da gerektirmiyor. Çünkü o sistemi çok iyi biliyoruz ki, bizim kanımızla ve terimizle kurdular. O sömürge mantığıyla ve işlevselliğiyle bunu kurdu Batı; kendiliğinden olmadı. Avrupa'da maden yok, Avrupa'da petrol yok; bunların hiçbiri yok. Nerden geliyor? Bizden geliyor. Adam küçücük bir bilgisayar parçası satıyor; senin birkaç dönümlük arsadan, tarladan elde ettiğin ürünün tamamına eşit, bu bir sömürü.

Şimdi bunun karşısında iki yol tercih ediliyor; ağırlıklı olarak tercih edilen (belki yüzde 98 boyutunda) hicret etmek, yani orda yaşamak. Hicret etmek derken; bunu sembolik anlamda söylüyorum, bu kavramı. Orada yaşamak, Batı'da yaşamak, rahat yaşamak. Geleceği teminat altında olmak. Hiçbir gelecek endişesi olmadan; çoluğu-çocuğu, toruntorbası hepsi Batı'da yaşasın, hiçbir şey yapmazsa işsizlik maaşı alsın ve böylece geçinsin. Bu, bir yol! Güzel de; hicret ettiğinizde sizi kabul ediyorlar mı, sahiden? Yani hicret

ettiğinizde, orda yaşadığınızda sizi insan yerine koyuyorlar mı?

Orhan: Cem Uzan'ı kabul ettiler.

Muharrem BALCI: Cem Uzan'ı kabul ettiler tabi; eğer onurunuzdan hiçbir şey götürmek-sizin oraya gitmek isterseniz, sizi kabul ederler tabi. Çünkü Batı, bir kölecilik toplumu; elbette kabul ederler. Bütün şahsi onurlarınızı, şerefınızı burada bırakırsanız; oraya giderse-niz, sizi kabul ederler tabi. Kaldı ki, şerefinizle gitseniz bile; o sisteme sizin vereceğiniz bir şey yok. Ama insan olma onuruyla (o, insanın üç boyutlu ilişkisiyle) içinde bulunduğunuz topluma, coğrafyaya ve medeniyete verebileceğiniz çok şey var.

Burada bir başka çıkmazımız daha bizi sarmalıyor; Türkiye Cumhuriyeti içinde yaşıyoruz. Bu cumhuriyetin bir kuruluş felsefesi var. Bu felsefede iki ana unsur; yani Türkiye Cumhuriyeti iki temel üzerine kuruldu: Birincisi, İslam karşıtlığı; ikincisi, milliyetçilik —ki, o zaman Kürt topluma karşı, Kürt unsura karşı bir oluşum anlamında, iki temel esas üzerinde kurulmuştur Türkiye Cumhuriyeti. Bu, bir iddia değil; bu Türk aydınının, Türkiye'deki aydının geldiği en son noktada yaptığı yorumdur. Genel itibarıyla böyledir; ama bu, bir kader değildir. Çünkü ayrımcılık esas değildir, istisnadır; esas olan, ayrımcılık yapmamaktır. Genel olan budur; tali olan, istisna olan ayrımcılıktır. İstisnalar bir gün mutlaka, aslına rücu edecektir.

Şimdi, geline nokta biz bunu gerçekleştiremedik; yani Milliyetçilik ve Kürt karşıtlığı unsurunu kendi irademizle, kendi orijin gayretimizle düzeltmedik. Geldi elin gâvuru kulağımızdan tuttu; dedi ki, "Siz mozaiksiniz; niye farkında değilsiniz?" Hâlbuki onlar ayrımcılığı sokmuşlardı; şimdi diyorlar ki, "Burada bir demokratik açılım yapın, şu Kürt kardeşlerimizle!"

Biz demokratik açılımı, zaten böyle bir isim koymaksızın yapmıştık; asırlardır yapmıştık, hâlâ da yapıyoruz. Benim damadım Kürt; ben, Laz'ım. Ama şimdi biz, genel anlamda bu açılımı bir türlü bir aydın hamulesi oluşturup, topluma benimsetemedik; ama elin gâvuru geldi, şimdi bir metazori tavırla bize bu demokratik açılımı dayattı. Bu da bir şans, bunu yadsımıyorum; ama bunun, bizim ira-

demizle olmasıydı önemli olan. O zaman şahsiyetli, onurlu bir toplum olurduk.

İslam karşıtlığına gelince; Batı'nın, Türkiye Cumhuriyeti kurulurken dayattığı ve bizim o zamanki Batıcı aydınlarımızın benimsediği o İslam karşıtlığı, İslam'ın kendi gücünden kaynaklanan nedenlerle tutmadı. Devlet İslam karşıtı oldu, bürokrasi İslam karşıtı oldu; ama millet, bir türlü İslam karşıtı olmadı. Aksine gelişen süreç, hep İslam'dan ve Müslümanlardan yana gelişti. Beyazıt'ta, Hukuk Fakültesi 1. sınıf öğrencisiydim. Beyazıt Camii'nden çıkan Hukuk Fakültesi öğrencilerinden böyle genç birkaç kişi çıksa da tanışsak diye can attığımız günlerdi, sene 1972. Yoktu yani. Sonra, Şubat ayına kadar 35 arkadaşla tanışmıştım. Sıkıyönetim şartlarında, iki-üç kişi bir araya gelemiyorsunuz; dördüncü kişi bakıyorsunuz bir "kulak", arkanızda dolaşiyor, yanınızda dolaşiyor, öyle günlerdi. Yani, 71 Muhtırasından sonraki sıkıyönetim dönemi idi. Biz de ortalarda gezmezdik, Yenikapı'ya üçer-beşer arkadaşları gönderir, kayıklara bindirir; denizin ortasında miting yapardık. Çünkü insanların buna ihtiyacı vardı; dışarıda yapamadığımızı, denizin ortasında kimse görmüyordu, ama deşarj oluyorduk. Ve çok şey öğrenmiştik. Öyle günlerden geldik; ama mezun olduğum yıl Beyazıt Camii'nin avlusunda bir musafaha yaptık, 1200'ün üzerinde insan vardı. Bu, sadece bir göstergedir. Yusuf Öcalan burada şimdi, Süleymaniye'de caminin avlusunda bayramlarda veya işte Cuma günlerinde musafaha yapardık; bütün o bahçeyi iki kere dolaşırdı kuyruk, 80'li yıllardan bahsediyorum. Yani o, İslam karşıtlığı millette tutmadı; dolayısıyla bunları bizim bilmemiz lazım.

Dünya Coğrafyası Projeleri

- Ortadoğu
- Uzak Doğu
- Hint ve Çin
- Kafkasya
- Balkanlar
- Afrika
 - ◆ Enerji Projeleri
- Kültürel Projeler

Şimdi, kendimizi de bu şekilde basit bir tanımlama yaptıktan sonra; dünya coğrafyasında hangi projeler uygulanıyor? Bunları siz artırabilirsiniz; ama genel itibarıyla, Orta Doğu projesi var. Bakın, Orta Doğu projesi bu projeler içerisinde en önemlisi. Diğerleri önemsiz değil; ama Orta Doğu, biliyorsunuz bütün dinî kültürlerin çıkış merkezidir. Dolayısıyla toplumları hiçbir zaman dinlerinden soyutlamak mümkün olamayacağına göre; bu dinlerin çıkış merkezi olan yerlerde yapılacak olan düzenlemeler çok önemli. Ve tabii asırlardır Orta Doğu üzerinde epeyce de oynamışlar; şimdi son gelinen kerte de yine bir oynama söz konusu. Burada en önemli rol; bütün bu Orta Doğu devletleri içerisinde en güçlü görünen ve tabii bir Hilafet merkezi olması dolayısıyla potansiyel anlamda yine geleceğin en önemli devleti veya otoritesi olmaya aday görünen, böyle bir olasılığı fazla olan Türkiye. Dolayısıyla, Orta Doğu deyince akla Türkiye gelir ve de İsrail gelir birincil anlamda; ondan sonra diğer devletler gelir. Tabii Orta Doğu dendiğinde de akla İslam gelir, İslam toplumu gelir; yine Orta Doğu dendiğinde İslam medeniyeti gelir.

Şimdi bir diğer şey, bakın diğerlerinin hepsine Uzak Doğu, Hint, Çin, Kafkasya, Balkanlar, Afrika... Bunların hepsi; İslam medeniyetlerinin şu an bile üzerine ayaklarını bastıkları yerlerdir ve dünya projeleri buralarda yapılıyor. Mesela Güney Amerika'da yapılıyor, Kuzey Amerika'da yapılıyor, Avrupa'da yapılıyor, Akdeniz havzasında falan yapılıyor; buralarda yapılıyor. Çünkü dünyanın sorunlu yerleri buralar; çünkü küresel aktörler tarihten bu tarafa hep, buraları sorunlu yerler haline getirmişlerdi. Şimdi burada yeniden bir dizayn öngörülüyor. Buradaki global projeleri görmez isek, geleceğe dönük herhangi bir tasavvurumuz mümkün olamaz. Bu projeleri bizim iyi okumamız lazım. İşte Uzak Doğu ile alakalı veya Rusya'nın "yumuşak karnı"yla alakalı; Amerika'nın Afganistan'da bulunmasının, Kafkaslarda...

Burada bir şeye dikkat çekeyim; Suriye ile sınırlarımızı açtık, vizeyi ortadan kaldırdık; peki niye? Suriye, tarihiyle alakalı bir özür mü diledi? Bir pişmanlık mı duydu? Halepçe'den, Halepçe düşüncesinden, Hama'dan vaz mı geçti? O alçaklığı Müslümanlar unuttu mu? Bu onursuzluğu, o şerefsizliği, o katliamı Müslümanlar sineye mi çekti? Hangi düşün-

cesinden vazgeçti, Suriye'nin Baas Partisi? Ve Türkiye burayla bir ilişki kurdu. Ve ne derece samimi bir ilişki bu? Tek taraflı samimi ilişkiyi nasıl izah edeceğiz?

Bu soruları hepimiz sormamız lazım. Gelişen noktayı hiç kimse inkâr etmiyor; elbette ki, o Müslümanlarla bu Müslümanların arasında böyle bir sınır olmaması lazım. Ama tarihi de okumamız lazım. Ve Türkiye, Suriye ile olan bu ilişkisinde neyi kullandı? Var mı cevap verecek olan? Siyasi atraksiyondan önce neyi kullandı Türkiye? Evet... Sivil toplum kuruluşlarını kullandı! Sivil toplum kuruluşlarını önce gönderdi. Sivil toplum kuruluşlarının, oradaki meslektaşlarıyla ilişkiyi geliştirme anlamında bir gidiş-geliş oldu; ama elbette ki, bu gidiş-gelişi düzenleyen veya formatlayan insanlardan çok azı bunun farkındaydı.

Şimdi, birkaç gün önce Çeçenistan'a sivil toplum örgütleri gitti; TGTV de gitti, Kadirov'la beraber cami açılışı yaptılar. Bunu nasıl okuyacağız? 300 bin insan Çeçenistan'da şehit oldu, binlerce insan şu an dağlarda ölümle karşı karşıya. Kadirov denen hain, İslam'la hiç alakası olmadığı hâlde ve işte hac ibadetinde veya camilerde göstermelik programlar yaparken, beri tarafta —affedersiniz— ahlaksızlık âlemlerinde de poz verirken, bizim buradan arkadaşlarımız TGTV olarak Çeçenistan'a ziyarette bulundular, Kadirov'un davetlisi olarak. Bunu da okumamız lazım. Burada "niyet" sorgulamıyorum, arkadaşlarımız gitmişler; ama bunun arkasında bir şey var! Bakın, bir-iki ay sonra da Çeçenistan'la siyasi ilişkilerimiz gelişecek, belki orda vizeyi kaldırmayacağız; ama Çeçenistan üzerinden Rusya ile ilişkilerimiz düzelecek. Çünkü global dünya projesinde Rusya, Batı'nın yanında yer almakla görevlendirildi.

Şimdi bunu böyle okuduğunuzda, sivil toplum kuruluşlarının amaçlarından nasıl saptırıldığını göreceksiniz; görüyorsunuz... Bu, bizim işimiz değil; bizim işimiz Dışişleri Bakanlığının taşeronluğu değil, bu çok yanlış bir şey. Ha, sonuçta Çeçenistan'la ilişkiler iyi olursa, fena mı olur? Yoo, iyi olur; ama benim işim değil bu. Orada herkes kendi alanını, kendi sınırlarını belirlemesi lazım; aksi hâlde biz, kendi amaçlarımızın dışına çıktığımızda bir müddet sonra, başka işler yaptığımızı görürüz. Birçok şeyi mubah görürüz; Avrupa'dan

fonlanmayı mubah gördüğümüz gibi. Sonra kredili alımlarla derneklerimizi, vakıflarımızı beslediğimiz gibi. Sonra Dışişleri Bakanlığının taşeronu olarak çalıştığımız gibi; daha sonra, daha sonra başka şeyler. Dolayısıyla bu global projeleri okuduğumuzda bizim, nerelerde kullanılabileceğimizi de matematik işleminin kenarına; elde bir, iki diye mutlaka yazmamız lazım.

Afrika projeleri dedik; bir de bütün bunların hepsiyle de alakalı olarak, enerji projeler ve kültürel projeler var. Enerji projeleri; biliyorsunuz, Afganistan'dan Hindistan'a inen bir koridor, yine Orta Doğu'nun veya işte İran ve daha ötesinde Türkiye üzerinden geçecek enerji koridoru. Bunların hepsinde Türkiye'ye çok önemli roller biçiliyor; dolayısıyla Türkiye'nin rolü, öncelikle İran'la uyumluluk ve İran'ın biraz daha Batı'ya akredite edilmesi bu proje içerisinde var. Türkiye yeni bir oyun oynuyor burada; hazır böyle bir görev verilmişken bize, İsrail'le ilişkilerimizi biraz daha "adam gibi" hâle getirelim, İsrail'e olan bağımlılığımız azaltalım anlamında "one minute bir", "one minute iki" durumunu yaşıyoruz şu an. Güzel bir şey, yani sonuçta güzel bir şey; ama bunları da böyle kendiliğinden oluşmuş şeyler olarak görmeyelim. Fırsattan istifade Türkiye, dış politikası olarak güzel bir şey yapıyor; öyle değerlendirelim.

Projeler İçin Genel İtibariyle Hazırlama

- Uluslararası Ölçekte Hazırlık
 - ◆ Toplumlara Baskı
 - Terör
 - Moral Değerler
 - ◆ İktidarlara Baskı
 - Siyasi
 - Ekonomik
- Ulusal Ölçekte Hazırlık
 - ◆ Orduya
 - ◆ Aydınlara
 - Merkez Sağ
 - Merkez Sol (Kemalistler)

- ◆ Siyasi Partilere
- ◆ Baskı Guruplarına
 - Sivil toplum kuruluşları
 - Basın
- ◆ Cemaatler
 - Zenginleştirme
 - Uyumlaştırma

Şimdi bu projelere birtakım hazırlıklar var. Niye “hazırlama” veya “hazırlanma” dedik? “Hazırlananlar” var, bir de “hazırlayanlar” var; biz neredeyiz, bunu bir görmemiz lazım. Şimdi uluslararası ölçekte hazırlıklarda önemli bir şey var; biraz önce yine Orhan söyledi, Amerika’da Obama’nın çok ekstrem bir şekilde Amerikan başkanı olması, gerçekten çok önemli bir proje. Biliyorsunuz, İngiltere Kraliçesi uluslararası seyahat genelde yapmaz; yaptığı zaman tarih yazar. Yani tarihi yazmak üzere yapar, kendini böyle konumlandırmıştır. Üzerinde güneş batmayan imparatorluğun anlamı budur. Dolayısıyla Türkiye’ye gelişi, gerçekten bu şekilde okumak lazım; yoksa işte Kapalıçarşı’dan iki tane yüzük veya bilezik almaya gelmedi bu kadın.

O halde uluslararası ölçekte hazırlık, sadece bu söylediklerimiz değil; bunlar herkesin görebildiği. Ha, bir de bizim belki irdeleyerek, inceleyerek göreceğimiz şeyler var: Bir, toplumlara baskı; ikincisi, iktidarlara baskı. Toplumlara baskıyı biliyoruz; terör oluşturarak biktirici, caydırıcı ve ondan sonra da teslim alıcı faaliyetlerde bulunmak. Türkiye’yi işte görüyorsunuz; otuz senedir PKK belasıyla boğuşturulduktan sonra, şimdi ortaya koyacağı proje bizim için can simidi. Öyle ya; şimdi Kürt açılımında PKK ortadan kalkıyor, Apo içeri alındı diskalifiye edildi. Gerçi birkaç sene sonra meclis başkanvekili olacak; ama o zamana kadar vaziyeti idare edelim. Ancak bir terör belasıyla baş edebilmek için, caydırıcı bir unsur anlamında, önümüze gelen projeyi şimdi biz kabul etmek zorundayız.

İkincisi, moral değerler üzerinde baskı. Bu çok önemli, “Bizden adam olmaz!” Biraz önce söyledim özellikle yurtdışına giden arkadaşlarımız, oradan baktıklarında söyledikleri şey, “Bizden adam olmaz!” “Bu Türkiye’den

bir şey olmaz!” gibi böyle moral çöktürücü projeler uluslararası ölçekteki hazırlıkların bir parçası olarak sayılabilir.

Yine, iktidarlara baskı anlamında siyasi ve ekonomik... Biliyorsunuz Türkiye, siyasi anlamda gerçekten yıllardır çok büyük baskı altında; yani özellikle işte çok kısa bir dönemde üç ihtilal, dört ihtilal dönemi geçirmiş olan bir Türkiye’den bahsediyoruz. Bu ihtilallerin hiçbiri kendi orijinleri üzerinde, kendi milli değerleri üzerinde düşünülmüş, kotarılmış ihtilaller, darbeler değil. Bunların tamamı dış kaynaklı, dış beslemeli veya dış oluşturmali çalışmalar ve sonuçlar. Bu anlamda baktığımızda iktidarlarda üzerinde gerçekten uluslararası ölçekte çok büyük baskılar var.

Bir de ekonomik baskılar var; yani o anayasa fırlatmasından ilk yararlanan kim oldu? Yabancı kapital, kendi parasını çekti; çekilen 7,5 milyar dolar bir gecede, o paradır. Ondan sonra bu batık bankalar üzerinden 50 milyar dolar (aşağı-yukarı) para çekildi. Bu paralar buharlaşmadı; işin kötüsü bu paraları bu bankacılar da yemediler. Şimdi hepsinin mal varlığını biliyorsunuz. Yani dışarıda belki bir-iki milyar parası olan vardır; ama bu, giden paranın yanında deveye kulak. Nereye gitti bu para? Yani bu dışarı çıkan para, içerde dolaşımında olsaydı zaten bu kriz yaşanmazdı; bu dışarı çıkan para, bu da ekonomik anlamda gerçekten çok önemli bir baskı. Sonuçta bu baskı, bizim üzerimizde.

Burada bizi en çok ilgilendiren, ulusal ölçekte hazırlıklar. Şimdi bunları biz bölümlere ayırdık:

- Ordu üzerinde baskılar,
- Aydınlar üzerinde baskılar,
- Siyasi partiler üzerinde baskılar,
- Baskı gurupları üzerinde baskılar,
- Ve cemaatler üzerinde baskılar;

veya bunlar üzerindeki hazırlıklar diyelim, baskıdan da öte bunlar üzerinde yapılan projeler var.

Şimdi, ordu üzerinde yapılan projelerden başladık; niye? Çünkü Türkiye ve benzeri ülkelerde en büyük güç, silahlı güç! En büyük terörist, silahlı olandır. En çok silahlı olan, en

büyük teröristtir; bu da her devletin kendi ordusudur. Çünkü silah gücü kimdeyse terör ondadır. Ha, bu Batı'da demokratikleşerek absorbe edilmiştir, bizde olmamıştır; bizde de şimdi yeni yeni, bu demokratik açılımla beraber yerleştirilmeye çalışılıyor. Yani Türk Silahlı Kuvvetleri, kışlasına sokulmaya çalışılıyor. Güzel bir sonuç; keşke bunu biz yapabiliydik. Yani ordunun temsilcileri, aydınların temsilcileri, siyasiler, hukukçular, bürokrasi, bunlar bir araya gelerek, kendi içlerinde bunu halletmiş olsalardı, bu sancıları bugün belki bu kadar şiddetli yaşamamış olurduk. Ama gelişen noktada en son MGK bildirisinden de anladığımız kadarıyla, demokratik açılımı kerhen de olsa destekleme mesajından biz, ordu üzerinde de böyle bir çalışmanın yapıldığını zaten şuradan da görmüştük; "Ergenekon çıbanı"nın patlatılması orduya çok önemli bir mesajdı ve hizaya getirme işiydi. Çünkü Ergenekon'un beyni ordunun bizzat içerisindeydi. Bu ortaya çıkarıldı; fakat ordu buna rağmen kendini belli bir düzene sokmakta gecikince, direnince demokratik açılımla beraber bu işlev tamamlanmaya çalışılıyor.

Yine bu global krizlerde veya krizde veya planlamada, yapılandırmada küresel aktörler ulusal ölçekte bizim aydınlarımıza da önemli görevler yüklüyorlar. Hangi görevleri yüklüyorlar? Burada iki aydın unsurundan bahsedebiliriz. Genel itibarıyla, kategori olarak: Merkez sağ aydınlar, merkez sol aydınlar. İslamcılar burada yer almıyor görüyorsunuz; onlara henüz taşeron olarak bir görev verilmiş değil. Merkez sağdakiler, zaten "muhafazakârlık" ekseninde veya temelinde ülke için yararlı gösterilen (yararlı olan demiyorum) her projenin altına imza atmakta bugüne kadar bir beis görmediler. Bu merkez sağ aktörleri de, rahmetli Aliya İzzetbegovic'in "Tebaa Zihniyeti" kategorisinde değerlendirebilirsiniz. Ve bunlar; özellikle kendileri için, kendi yaşamları için hayırlı olacağını düşündükleri projelere imza atmaktan veya oraya taşeron olmaktan kendilerini alıkoyamazlar. Son, TGTV'nin Çeçenistan çıkarmasını da bu kapsamda değerlendirebilirsiniz.

Yine merkez sol; yani "Kemalist" dediğimiz unsur, çok enteresan... Şimdi Türkiye'de sistemin sahibi kim? Kemalistler; yani sistemin asıl sahibi olarak kendini gören bunlardır. Biz, öyle değil; biz kendimizi bu ülkenin sahibi

olarak görüyoruz, sistemin değil. Kemalistler de kendilerini bu sistemin sahibi olarak görüyorlar, dolayısıyla devletin sahibi. Fakat geldikleri noktaya bakın; Kemalistler, İslamcılarla barışmak istiyorlar. Akif Emre'nin gruba gönderdiğim yazısını herhalde okumuş olmanız lazım; Kemalistler, İslamcılarla niye barışıyorlar? Kemalistler İslamcı mı oldular? Müslüman mı oldular? Namaza mı başladılar? Hayır, işlerine falan mı sardılar kendilerini? Cami idare heyetlerine falan mı girdiler? Ne yaptılar yani? Hidayete mi erdiler?

Kemalistler, bir milim yerlerinden oynamadılar; inanç ve amel itibarıyla. Peki, İslamcılarla nasıl barışacaklar? Yani, onların deyişimiyle İslamcılarla (ben o İslamcı'lardan değilim), Müslüman kesimle, muhafazakâr kesimle nasıl barışacaklar?

Kaya: O zaman İslamcılar da bir oynama var, Muharrem abi?

Muharrem BALCI: Evet, yani şimdi Müslüman kesimle barışmaları için, birinin öbürüne doğru yaklaşması lazım; kim, kime yaklaşıyor? Elbette ki, kendilerine yaklaştırmayı düşündükleri için barışmak istiyorlar. Ne kadar yaklaştırdılar, o konuda ben bir hüküm vermek istemiyorum; ama sisteme sahip olma aşkı, hevesi itibarıyla baktığınızda Müslümanların önemli bir kesimi Kemalistlere yaklaşıma çalışıyor, dolayısıyla Kemalistler de bundan çok fazla rahatsız değiller. Evet, kendileri sistemi sürdüremedikleri için birbirlerine lanet okuyorlar, bundan rahatsızlar. Ama üretmeyince, kendileri formüle edemeyince bu işi yapmak üzere kendini görevlendirmiş olan muhafazakâr kesime de, "Ne yapalım, buyurun gelin; ama gelirken de işte şöyle gelin, biraz tıraş olun, biraz törpülenin, kalıba girin" gibi... Ve gerçekten de bunu çok başarmış olmasalar bile; buna teşne olan insanlarımız az değil. Dolayısıyla aydınlar üzerindeki proje, bu anlamda çok önemli.

Siyasi partiler üzerinde de aynı hazırlık var; ne yapıyor siyasi partiler üzerinde? Bir kısmını muhafazakârlaştırıyor, bir kısmını o aşırı Kemalizm'den biraz yumuşatmaya çalışıyor. Ve göreceksiniz, bu demokratik açılım dolayısıyla bugün çok yoğun muhalefet yapan iki muhalefet partisi bir müddet sonra yumuşayacak. Ha, şimdi niye yumuşamıyor? E, bütün müşteriler ellerinden gidiyor. Şimdi demokratik

açılım olduğunda MHP kimi muhatap alacak; karşısına, karşıt unsur olarak? İşleri bitti; o da kendi dükkânına çekilecek ve kapatacak dükkânını. CHP, CHP için de aynı şey söz konusu; yani kendi varlık nedenleri ortadan kalkacağı için şu an tepki veriyorlar. Belki, daha sonraki bir operasyonda AK Parti üzerinde yapılacak bir operasyonda; bu partileri biraz daha yeşillendirebilirler veya başka operasyonlar olabilir. Burada bir komplo teorisi yaratmanın bir âlemi yok; ama siyasi partiler üzerinde de önemli bir planlama var, “muhafazakâr demokrat” kavramı ve “muhafazakâr demokratik sistem” öngörüsü bu planın bir parçasıdır, bunu unutmayın. Çünkü kendini “Müslüman” olarak tanımlayan hiçbir aydın, hiçbir siyasetçi, hiçbir hukukçu, hiçbir ekonomist; ne dersiniz deyin buna, toplumun hiçbir aydın kesimi kendine “Müslüman” dedikten sonra buna bir başka sıfat eklemeyebilir, ekleyemez. Eklediğinde, kendi değerlerinden bir kısmına ihanet ettiğinin farkına varır; ama Aliya'nın o tanımladığı “tebaa zihniyeti”, bunu yapar. Eğer “tebaa”laşırsanız, sonuçta bunu kabul ederseniz.

Orhan: Abi hep karamsarlıktan bahsediyorsunuz; güzel şeylerden de bahsedebilirsiniz herhâlde?

Muharrem BALCI: Bahsedeceğiz; yalnız saatte beni uyarın, fazla uzatmayalım. Evet, baskı grupları üzerinde STK'lara örnek verdim; herhâlde başka örnek vermeye gerek var mı? Dün size bir mail gönderdim gruba yine, AB'den fonlanan STK'larda... Bakın orda o kuruluşların projelerini mutlaka okuyun; hangi projelere para vermiş Avrupa Birliği. Ya, okudukça insanın beyni yerinden çıkıyor; korkunç bir şey ya! Adam niye para versin bunlara? Şimdi altındaki yorumları; ben dedim ki, yorumlar bize ait değil, o haberi yapan arkadaş kimse, gazetecinin yorumları. Katılırız, katılmayız; ben hepsine katılmıyorum. Ama yorumların üstünü okumak bile, sizin farklı yorumlar yapmanıza yetiyor. Orda Mazlumder de iki tane fon almış bir kuruluş; geçmiş dönemde, Ayhan Bilgen döneminde, onun hesabını sormuştuk biz. Ve Mazlumder, iki gün önce İHOB'a (Orhan'ın araya girmesine cevap olarak, “Ben söyleyeceğim merak etme”)...

Bir dinleyici: Cevat Özkaya döneminde...

Muharrem BALCI: Cevat Özkaya dönemi değil o, yanlış yazmışlar; Yılmaz'ın dönemi o; İzmir Şubesiyle, Genel Merkez almıştı o zaman. İHOB, bir üst kuruluş; insan hakları üst kuruluşu. Kuruluşunda Mazlumder de vardı. Mazlumder bu kuruluştan çıktı, nedeni de şu; çok geç olarak anlaşıldı ki, İHOB, Belçika Hükümetinin maddi desteğiyle veya onların maddi teminatıyla (sözle de olsa) kurulmuş bir yapı, bir çatı kuruluş.

Orhan: Danimarka...

Muharrem BALCI: Neyse, Danimarka. O nedenle, manifestoya benzer kısa bir mektupla bu kuruluştan çekildi. Dolayısıyla, fonlarla veya ülkenin âli menfaatleri tamlamalarıyla/tanımlamalarıyla, yönlendirmeleriyle sivil toplum kuruluşlarına bu global planlarda yer vermeye çalışıyorlar.

Basın, hakeza zaten bunu söylemeye gerek yok; basın bu planların neresinde olduğu son derece açık.

Bizi en çok ilgilendiren, en son cemaatler üzerinde de bu anlamda planlamalar var. Siyasi anlamda yönlendirmelere burada değinmeyeceğim; niye değinmeyeceğim, onu da söyleyeyim, burada bir politika yapmıyorum. Cemaatler bu toplumun bir gerçeğidir, toplumun bir bölümünü temsil ederler; kazandıkları veya kazanacakları temel bölümü temsil ederler. Dolayısıyla geleceğe dönük politikaları vardır, global politikalarıdır; o politikaları gerçekleştirirken kendilerine has stratejileri vardır, taktikleri vardır, bunlar herkesi ilgilendirmez. Ama bizler kişisel olarak yorumlarda bulunabiliriz. O siyasi yönlendirmeler bir ihanet çemberi anlamında değerlendirilmez. Cemaatin bir projesi vardır, bir hedefi vardır kendince; ama başkalarının hedeflerine de denk düşebilir bazen. Siz burada bir şey yapmayı istersiniz; ama burada benzer bir şeyi bir başkası da yapmak ister. O zaman sizi partner olarak, yardımcı unsur olarak veya taşeron olarak çok değişik maksatlarla, gayelerle sizi burada değerlendirebilir; bu kötü niyetle de olabilir, gayet iyi niyetle gerçekten buranın hayrına da olabilir. Orda politikalarınız denk düşerse, birlikte bu işi yaparsınız veya “farkında olmadan” birlikte yaparsınız.

Dolayısıyla siyasi yönlendirmeye girmeyeceğim; ama burada cemaatler üzerinde son

dönemlerde (28 Şubat döneminde) gördüğümüz çok önemli bir şey var, zenginleştirme ve kurumlaştırma. Zenginleştirme; 28 Şubat süreci/olgusu —biliyorsunuz— Müslüman kesim üzerinde yoğunlaşan bir şeydi; hatta yoğunlaşan demeyelim, asıl hedef oydu. Ama şunu gördüm ben, 28 Şubat sürecinde cemaatlerden en az büyüyen, yüz misli büyüdü. “Ben 28 Şubat döneminden çok az yararlandım.” diyen, yüz kat büyüdü; ötekilerini, varın siz değerlendirin. Ama bu zenginleşme bireysel anlamda müritlere, üyelere, cemaat mensuplarına yansıdı. Bu yansıma tebaa zihniyetini kaşıyan çok önemli bir yansımadır.

İşte o zenginleşmeyle gelen konformizm; beraberinde sekülerleşmeyi, arkasından Protestanlığı getirir. Bakın arkadaşlar, Protestanlığı mutlaka okuyun! Protestanlık, bir Batı projesi değil; sadece kendi üzerinde bir proje değil, böyle çıkmıştır. Ama Batı için bugün, “Bütün dünya Protestanlaştırılmalıdır”; bu, sekülerleşmeyle beraber olur. Sekülerleşme, konformizmle beraber gelir. Bugün Türkiye’deki cemaatlerin (maalesef) içinde bulunduğu yapı, bir konformizmdir ve bir sekülerleşmedir. Dediğim gibi, çok sinsi gelen bir şeydir. Ve tabi sekülerleşince, Protestanlaşınca, zenginleşince; sırtınızda taşıdığınız o küfenin içerisindeki yumurtaların kabukları da incelik, ondan sonra böyle sek sek yürürsünüz, kırılmasınlar diye. Muhalefet etmezsiniz, karşı çıkmazsınız, itiraz etmezsiniz, edemezsiniz.

Bir anımı anlatayım; Cihad, arkadaşlarıyla öğrenci evinde kalıyorlar. Bir akşam dediler ki, “Ya baba gel de çiğ köfte yiyelim.” Gittik, Fatih de vardı. Gençlerden bir tanesi; işte herhangi bir cemaatin şurasında veya burasında, mensubu, sempatizanı. Dedi ki, Fatih’e;

“Ya siz şimdi Mazlumder’de çalışıyorsunuz, meydanlarda bağıriyorsunuz; ne elde ediyorsunuz ki, bağıriyorsunuz da ne oluyor?”

Evet, bu önemli bir soru; ama önemli bir açmaz. Bu, “uyumlaştırma” politikalarının ne kadar başarılı olduğunu gösteriyor.

Ben de şunu söyledim; dedim ki, burada bir arkadaş grubu olarak kalıyorsunuz. İcinizde herhangi birinin bir derdi var ve sen bu derde ortak olmuyorsun, onun için bir şey

yapmıyorsun, onun için sesini yükseltmiyorsun, onun için bağırmıyorsun. Bu, onursuzluğun en büyüğü değil mi? Arkadaşlık ne demek? Şurayı beraber paylaşıyorsunuz; biz, bu coğrafyayı beraber paylaşıyoruz, bu coğrafyada derdimiz var, sevincimiz var, üzüntümüz var, ağlıyoruz, gülüyoruz, oynuyoruz. Birbirimizin düğününe gidiyoruz, kız alıp veriyoruz, hediyeleşiyoruz, birbirimizi hastalandığında ziyaret ediyoruz, yardım ediyoruz. Peki, zulüm gördüğünde onun için bir şey yapmayacak mıyız? Bu bir onursuzluk değil mi? Bu, şerefsizlik değil mi? Bir delikanlıya böyle bir şerefsizlik yakışır mı? Bütün bunları düşün, bunlar bilinçli bir şey değil; ama bunu düşünmemek, bu onursuzluğu gündemine almamak, bu uyumlaştırma politikasının çok başarılı olduğunu gösteriyor. Ve tabi zenginleşmeyi de yine aynı şekilde bu açıdan değerlendirebilirsiniz.

Genç Hukukçular Bu Planların Neresinde

- Misyon ve Vizyon
- Ne Yapmaya Çalışıyoruz?
- İdrak Sorunumuz
- Öncül/Öncelik/lerimiz
- Evhamlarımız
- Donanımlarımız
- Tarihi Gerçekliğimiz
- Gelecek Tasavvurumuz

Şimdi, bütün bunlardan sonra; “Biz, bu planların neresindeyiz?” Yani, “Ne arıyoruz ve ne işimiz var burada?” Bakın, 12 yıldır “Genç Hukukçular Hukuk Okumaları” çalışmaları kesintisiz, tatilsiz bu günlere geldi. Bu sene 12. yıla başladık, Ankara’da da 2. yıla başladık. Peki, biz burada “avara kasnak” dolaşmak için mi, yuvarlanmak için mi buradayız? Elbette ki, “Genç Hukukçular Hukuk Okumaları Grubu” kurulurken kendine böyle bir manifesto hazırlamadı; bu doğru. Ama yaşadığımız süreç, bir manifesto gibi geldi; böyle geldik ve her gün gelişerek geldik. Ve hep şunu söyledim; hep bu gelişimizde kendimizi bir tarihi gerçekliğe refere ettik, ayağımızı bir yere bastık. Bu tarihi

gerçeklik, en genel anlamda Hz. Âdem'den bu yana; ama daha özel anlamda "Asrı Saadet"e ayağımızı basarak geldik. Ve "Asrı Saadet"ten günümüze kadar gelen, bize öncülük yapan, öncüllük yapan, bize üstatlık yapan, bize ışık saçan o Müslüman önderleri, "yaşayan sünnet olarak", "yaşayan sünnetin basamakları" olarak değerlendirdik. Ve kendimize bir misyon çizdik; dedik ki, "Biz, gelecek tasavvuruna bu tarihi gerçekliğe basarak giderken, bu yaşayan sünnetin basamakları üzerinde yürüyerek, kendimizi onlara refere ederek gideceğiz; ama bir gün, o basamaklardan biri de biz olacağız.

Bakın, tarihte kötülerin ismi anılmaz, Sadam pisliklerinin ismi de anılmaz. Kahramanlıktan bahsetmiyorum. Ama "Öncüller ve önceliklerimiz" diye bir bahis açtık. Bizim öncülerimiz var. Aliya'nın kitabından ve Aliya'yla arkadaşlarının yazmış olduğu *İslami Beyanname*'deki o içerikten size bir sunum yapmıştık, üç hafta. Benim 11 yıl boyunca anlattıklarım, orda gördükleriniz arasında çok fazla benzerlik var; sebebi, aynı kaynakları referans aldığımız için. Aynı yerleri okumuşuz, aynı şeyleri düşünmüşüz; ama onlar çok güzel formüle etmişler, artı onlar bu formülasyonu yaşamışlar ve orada, Batı'nın göbeğinde bir "Kudüs"ü yaşatmaya devam etmişler. Kendinize böyle bir misyon biçtiğinizde ne görürsünüz biliyor musunuz? 80 yıldır, "resepsiyon" anlamında çalışan bir hukuk sisteminin tek revize edicisi; ama orijinini ortaya koyan olarak kendinizi görebilirsiniz.

Nasıl görürsünüz? Uluslararası ölçekteki planlar burada, bazı taşeronlarla veya partnerlerle çalışıp; sistemi, uluslararası sisteme entegre ettiklerinde/etmeye çalıştıklarında daha önceden bugüne kadar olduğu gibi (biraz önce de söyledim, İslam karşılığında başarılı olamadılar), daha önceden de dediğim gibi bir kan uyuşmazlığını gidermek için size ihtiyaçları olacaktır, hukukçuya ihtiyaçları olacaktır. Hiçbir düzenleme, hiçbir siyasi yapılanma, hukuk düzeni sağlanmadan, hukuka intikal ettirilmeden; yani kanunlaştırılmadan, yasalaştırılmadan gerçekleşmez. Bunu kim yapacak? Bunu Şvarslar yapamayacak, bunu Hırş'ler yapamayacak; onlar gitti, bunu siz yapacaksınız. Ama bunun yolu öncülerinizin olması ve öncüllerinizin olması. Eğer, öncülleriniz yoksa tebaa zihniyetindeyseniz, itizal

denen kavramı içselleştirmediyse, itizal, edemiyorsanız, muhalefeti beceremiyorsanız, aklınızdan geçiremiyorsunuz, ev arkadaşınızın derdine sahip çıkamıyorsunuz, hastanızın haklarını savunamıyorsunuz, kapıdan aldatılan insanlara ışık olamıyorsunuz, işkence görmüş adama, cezaevinde bilmem ne olana, sokakta itilip-kakılana, bütün mazlumların derdini kendinize dert etmemişseniz öncülleriniz yoktur. Bunu yapan insanları dışlarsanız, tarihte bunu yapan insanları tanımazsanız öncülleriniz yoktur. Manifesto anlamında, koyduğunuz ilkelere yoksa öncülleriniz yoktur; dolayısıyla idrak sorununuz da vardır.

Bütün bunları olmayan insanın, neyi idrak edebileceğini bir tasavvur edin. Sadece gördüğünü, yaşadığı o anki dünyayı idrak edecektir bir "at gözlüğü"yle; yani hukuki anlamda söylerseniz, bir "icramatik" olacaktır. Sabahleyin erkenden bürosunu açan, akşama kadar "it" gibi çalışan, akşam olunca da stajyerleriyle, yanında çalışan avukatlarla gece saat 10'a, 12'ye kadar konsültasyon yapan; gece saat 4'e kadar da dilekçe yazdıran, sabahleyin de o elemanın 8'de tekrar işbaşına gelmesini isteyen ve dünyadan bihaber bir "icramatik" olursunuz. Dolayısıyla bu "icramatik"lerin bir tek kaderi vardır; yolda tekme atılan "çakıltaşı" olmak. Hiçbir şekilde tarihe kayıt düşmeyecekleri gibi, isimleri de zikredilmeyecektir; hiçbir gelecekleri yoktur. Eğer zenginler tarihte yer alsalardı, hepsinin adı "Karun" olurdu; bir tane Karun var, en kötü örnek olarak Allah'ın bize gösterdiği bir tiptir, bir tipolojidir.

Ve tabii evhamlarımız var; bu evhamlarımızı değerlendirmemiz lazım. Bakın, Anadolu'dan yeni gelen arkadaşlar var birinci sınıf. Herkes kendine sorsun; gelirken neler söylediler kendilerine: "Aman evladım, hiçbir şeye karışma; etli-sütlü senin şeyin olmasın sakın. Sen git okulunu bitir, mezun ol, doktora yap, stajını yap, askerliği bitir, evlen, dükkânı kur; ondan sonra bir siyasi partiye üye olursun, biraz daha yaşlanınca bir cami idare heyetine girersin, ondan sonra biraz daha yaşlanınca artık camiye beş vakit gitmeye... Böyle yönlendirilerek insanlar geliyor artık okullara, üniversitelere; bunu görelim bir.

İkincisi; özellikle avukatlığa başlamış arkadaşlarımız için söyleyeyim, müthiş bir gelecek

endişesi sarmalıyor insanları. Sanılıyor ki, “icramatik” olunmazsa para kazanılamaz, mal-mülk sahibi olunamaz; tamamen yanlış. Rızık kavramını biz burada, “Risk toplumu ve Rızık toplumu”nu burada bedava işlemedik, boşuna işlemedik. İş olsun diye de her sene Orhan abiniz burada anlatmıyor. Allah’ın “Rızık veren” olduğunu unuttuğunuz anda, kendinizi “Risk toplumu”nun çok önemli, ama çok vesveseli bir üyesi olarak görürsünüz ve o can, boğazınızda sürekli hep pır pır eder, sürekli can boğazınızdadır. Bir müminin eminliğini, bir müminin rahatlığını yaşayamazsınız ve gerçekten de bizim meslekte, bizi en çok bekleyen en önemli tehlikelerden bir tanesi bu evhamlarımızdır, gelecek endişemizdir. Ve burada değerlendirmemiz gereken donanımlarımız. İçinizde tebliğ sunmuş, bu çalışmalara belli bir dönem devam etmiş insanlar üniversite veya meslek arkadaşlarıyla kendi aralarındaki farkı görecekler ve görüyorlar; bunu unutmayın! Sıradan insanlarla kendi aranızdaki çizgiyi görebileceksiniz. Donanım sahibi olacaksınız ki, yarın bir gün iş size tevdi edildiğinde veya edilebilsin.

Alan Çalışmalarımız

- Üniversitelerde
 - ◆ Lisans
 - ◆ Hukuk Kulüpleri
 - ◆ Yüksek Lisans
 - ◆ Doktora
- Genç Hukukçular Hukuk Okumalarında
 - ◆ Salı Gurubu
 - ◆ Çarşamba Gurubu
 - ◆ Tebliğler
 - ◆ Atölye Çalışmaları
 - ◆ Raporlar
- Sair Hukuk Zeminlerinde
 - ◆ Meslek Kuruluşlarında
 - Barolar
 - Avukat Dernekleri
- Sivil Toplum Kuruluşlarında

- ◆ Genel İnsan Hakları İhlalleri
- ◆ Tüketici Hakları
- ◆ Hasta Hakları
- ◆ Sağlık ve Gıda Güvenliği
- ◆ Engelli Hakları
- Cemaatlerde
 - ◆ Avukat Dernekleri
 - ◆ Yardım Kuruluşları

Bütün bunlardan sonra, “Ne yapmaya çalışıyoruz?”un cevabını şurada vereceğiz. “Ne yapmaya çalışıyoruz?” Bir kere;

1) Biz, bir alan çalışması yapıyoruz; bu bir cemaat çalışması değil, bu bir siyasi platform çalışması değil, bu bir ekonomik birliklilik değil; bu, geleceğe bir meslektaş dayanışması olarak bakmak falan-filan hiç değil. Bunlar yapılabilir, bunlar yapılıyor, bunlar farklı çalışmalar. Buralarda da yer aldığımız zeminler var; ama burası, bir alan çalışmasıdır ve bu alanın ismi de hukuktur. Ve biz bunu hangi zeminlerde yapıyoruz? Üniversitelerde yapıyoruz, Genç Hukukçular Hukuk Okumaları’nda yapıyoruz, diğer hukuk zeminlerinde yapıyoruz. Sivil toplum kuruluşlarında ve cemaatlerde yapıyoruz; şimdi bunları görelim:

- Üniversitelerde lisans öğrencisi olarak bulunuyorsunuz ve bu çalışmada beraberiz. Bir kısmınız bu okullarda hukuk kulüplerinde görev alıyorlar, yüksek lisans yapıyorlar ve doktora yapıyorlar. Bunlar üniversite faaliyetleri içerisinde, donanımlarımız açısından çok önemli. Lisans zaten mecburen bulunuyorsunuz; ama diğerlerinde de bulunmayı mutlaka düşünmelisiniz, bunlar önemli zeminler.
- Yine ayrıca burada kendi çalışma bütünlüğümüzde Salı ve Çarşamba grubumuz var biliyorsunuz. Buralarda tebliğler hazırlıyoruz, sunuyoruz; atölye çalışmaları yapıyoruz, raporlamalar yapıyoruz.

Bakın, bu tebliğler çok önemli. Bu tebliğleri sizler yapıyorsunuz. Burası yine söyleyeyim, bir seminer çalışması değil; buraya seminer dinlemeye gelen varsa, şu andan itibaren buraya gelmesin. Burası bir seminer çalışması değil, burası sizin kendi orijin emeklerinizin,

kendi gayretlerinizin temerküz ettiği ve sunulduğu bir zemin. Burası benim, hocalarınızın, üstatların gelip burada kendilerini ifade ettiği veya konu anlattığı bir zemin değil; sakin ha, böyle görmeyin? Dolayısıyla en kısa zamanda, arkadaşlarımız kendilerine konu alarak hem buraya katkılarını, hem de kendilerine katkılarını düşünsünler.

Atölye çalışmaları yapıyoruz, raporlar yapıyoruz. Bakın, şimdi üç bayan arkadaşımız rapor hazırladı “Yardımcı Üreme Teknikleri Raporu”. Hasta Hakları kurullarında ve Hasta Hakları Aktivistleri Derneğinde çalışan üç genç hukukçu bayan arkadaşımız, Dr. Nagehan Kırkbeşoğlu’nun da katkılarıyla mükemmel bir rapor hazırladılar. Raporun bir bölümünü ben incelediğim için; son şeklini de ben verdim, oradan iyi biliyorum, mükemmel bir rapor. Daha önce de Behiye; yine Hasta Haklarında, “Sezeryan Raporu” yapmıştı. Bugüne kadar “Sezeryan” üzerine yapılan en güzel çalışmadır. Yine burada daha önce geçmişte iki tane...

Orhan: Abi bu raporlardan haberimiz olursa, biz de elimize düşsen...

Muharrem BALCI: Olacak, “Yardımcı Üreme Teknikleri” pazartesi günü (bugün hatta) elimize gelecek; burada hem sunulacak, hem dağıtılacak. Televizyonda da görebilirsiniz. “Sezeryan Raporu” çıktı birkaç kere; ama sonra hemen o günlerde de doğum yaptı Behiye. Onun için o rapor bir şansızlığa da uğradı; yine de değerlendirebilirsiniz.

Yine “Tüketici Koruma Kanunu”yla alakalı bir kitap çalışmasını da burada iki genç, üçüncü sınıf öğrencisi bayan arkadaşımız yapmıştı. Böyle bir zemin başka yok, onu söyleyeyim.

Evet, diğer hukuk zeminlerinde, meslek kuruluşlarında çalışıyoruz; baroların değişik komisyonlarında çalışabiliriz. Bir de avukat dernekleri var, buralarda da bazı arkadaşlarımızın çalışmaları var.

Bir dinleyici: Mesela hangi dernekler?

Muharrem BALCI: Mesela “Hukukçular Derneği”.

Evet, sivil toplum kuruluşlarında, işte genel insan hakları ihlalleri anlamında Mazlumder’de çalışmalar var; Tüketici Hakları anlamında, Tü-

ketici Hakları Merkezi TÜMER var; Hasta Haklarında kurduğumuz dernek var, biliyorsunuz. Sağlık ve Gıda güvenliğinde yine kurduğumuz dernek var, benim büronun altıncı katında. “Engelli hakları” dedik; ama bunu “Hasta Hakları” içerisinde şimdilik değerlendiriyoruz, inşallah bunu daha geniş iyi bir platforma kavuşturma imkânımız olur.

Evet, cemaatlerde de çalışan arkadaşlarımız var. Bu cemaatlerdeki hukuk çalışmalarını iki bölümde görüyorum ben:

- Avukat derneklerinde çalışan arkadaşlar var,
- Yardım kuruluşlarında çalışan, hukukçu arkadaşlarımız var.

Tabi bu avukat derneklerinin, hukuk dernekleri yani meslek dernekleri olarak değil, hukuk üreten hukuk zemini olmalarını istiyoruz. Ama maalesef avukatlar, meslek derneği olmakta ısrar ediyorlar; dolayısıyla buralarda çalışan arkadaşlarımız da var.

İhtiyaçlarımız

- Zaman
- Zemin
- Çevre
- Maddi İlişkiler
- Moral Değerler ve İlişkiler

Bu çalışmalarda ihtiyaçlarımızı ben özetle söyleyeyim:

• Zaman, çok önemli bir ihtiyaç; zamanınızı mutlaka iyi değerlendirin. Yani sabaha kadar hükümet kurup-yıkan, sabah namazına bir saat kala yatıp, öğlenleyin kuşluk namazı kılan tipler gibi olmayın. Bizim dönemlerimizde böyle çok tip vardı, ben iyi biliyorum.

• Zemin çok önemli. Zeminler, sizin donanımınızı artıracak zeminler olmalı; hem birikiminizi, hem donanımınızı, hem de sizin kendinizi ifade edebileceğiniz zeminler olsun. “Yukardan üfleme” zeminler, size bir şey kazandırmıyor. Onlar gerekli mi? O ayrı bir şey, gerekli; ama sizin, kendinizi birikimli ve donanımlı hâle getirebileceğiniz, ortaklaşa çalışmalar yapabileceğiniz ve kendinizi ifade edece-

ğiniz zeminler olsun. Kendinizi ifade edemezseniz, mesleğe atıldığınızda hep sizin adınıza başkaları konuşur. Ama şu sıraları iyi değerlendirirseniz; siz, kendi adınıza konuşur, kendiniz olursunuz. Türkiye’de bu çok, gerçekten çok önemli bir sorun özellikle cemaatler açısından. “Cemaat müritleri” kendileri olmakta zorlanırlar; bu işin kendi yapısında bu vardır çünkü.

• Çevre çok önemli. Bu çevre ilişkileri maddi ilişkiler, moral değerler ve ilişkiler olarak da bunları değerlendirirsiniz; bunu biraz hızlı geçiyorum, vakit daraldı. Çünkü şurası çok önemli.

Olmazsa Olmazlarımız

- Ciddiyet
- İstikrar
- Algı
- İlgi
- İletişim
- İman Amel Bütünlüğü
 - ◆ Birikim
 - ◆ Aktarım
 - ◆ Şık Adamlık ve Zeminleri
 - ◆ Örgütlenme
 - Genç Hukukçular – Salı ve Çarşamba Araştırma – İnceleme – Sunumlar Etkinlikler – Geziler – Seçimler Sivil Toplum Mutfak Çalışmaları
 - Hukuk Vakfı

Evet; olmazsa olmazlarımız:

Bir kere, bir ciddiyet şart; yani boşa dönmek için buralara gelmeyin: “Ya, işte Salı Grubu’nda da bu akşam güzel bir sunum varmış; aaa bizim arkadaş da sunuyormuş gidelim, ayıp olmasın!” Bu tip gelişleri kesinlikle hiç önemsemiyorum ve kabullenmiyorum. Bugün orda sunum yapacak arkadaşınızın yerinde, yarın siz olacaksınız ve olmalısınız. Sizi nasıl ciddiyetle dinlemelerini istiyorsanız, siz de onları dinlerken aynı ciddiyeti takınmanız la-

zım, savunmanız lazım; aksi hâlde o aradaki saygıyı, iletişimi kaybetmiş oluruz ve istikrar çok önemli. Canı istediği zaman gelip, canı istediği zaman gelmeyince benim elime bir markör geçiyor, şöyle kalın bir markörle üzerinizi çiziyorum, gruplardan çıkarıyorum; mail grubundan, telefon trafiğinden. Ondan sonra, üç ay sonra geliyor; “Ya, bana mail gelmiyor, mesaj da gelmiyor!” diyor. Niye gelsin ki! Bakın, burası bir dernek değil. Buranın üyeleri yok, kayıt-kuyut yok; orda imzaladığınız liste, iletişim bilgilerinizin sağlıklı olarak devamını kontrol ediyoruz, size mesajlarımızı iletebilelim diye. Bir de bakıyoruz, portföyümüzde kimler var; yoksa bu bir üyelik sistemi değil. Burası bir dernek değil, canın istediği zaman geleceğiniz. Eğer istikrarlı gelecek arkadaşlar varsa, gelsinler; istikrarlı gelmeyi düşünmeyen arkadaşlarımız zahmet buyurmasınlar, hiçbir popülizmimiz yok. Bizim o anlamda insana ihtiyacımız yok; bizim birikim sahibi olacak, donanım sahibi olacak, sorumluluk alacak insana ihtiyacımız var. Sadece bizim değil, bu memleketin ihtiyacı var. Biz kendimizi ümmetin bir parçası olarak tanımlıyoruz; ümmetin ihtiyacı var. Dolayısıyla ciddiyet ve istikrarı algılayamadan bu çalışmadan biz herhangi bir şey sağlayamayız.

Evet; algı eksikliğimiz olmamalı. Biz, hem bu zeminleri iyi algılayıp, hem de hukuku iyi algılamamız lazım. Burada hukukçu arkadaşlarımız (burası için söylemiyorum) müthiş bir algı yanılması içerisindedir; hukukla alakalı ve hukukçulukla alakalı ilgi ve iletişimi sürekli derslerde anlatıyoruz. Onun için burada bir şey söylemeyeceğim; ama burada iman-amel bütünlüğü bizim için çok önemli. Bakın, birikimden bahsettik; ancak aktarılmayan birikim, sizi “kitap yüklü eşek”lere döndürür. Öğrendiğinizi mutlaka kendi çapınızda, arkadaşlarınıza aktarın, evinizde aktarın, aktaracak zeminler bulun. Bunun için sizleri Hasta Hakları Aktivistleri Derneğine, Mazlumder’e, değişik derneklerin mutfaklarına yönlendiriyoruz. Buradaki birikimi, oradaki insanlarla paylaşın; hem orda iş yapmış olmanın onurunu yaşayın, hem bir hayrınız olsun insanlara, hem de kendinizi geliştirin. Gerçekten de bu zeminlerde çalışan arkadaşlarımızla, o zeminleri paylaşmayan arkadaşlarımızın arasındaki farkı ben çok net görüyorum, sizler de görürsünüz; bu çok önemli.

Bu, “şık adamlık” ne demek?

Ahmet Mercan’ın, rahmetli Aydın Durmuş’la alakalı bir sözüdür bu. Aydın Durmuş, 29 yaşında kanserden ölen bir genç avukat arkadaşımızdı. Nerede bir hak arama mücadelesi var, orda biterdi. Yazıhanesinde de tek başınaydı; ne sekreter vardı, ne stajyeri vardı. Yazıhaneyi kapatırdı ve oradaydı; özellikle bayan arkadaşlarımız, eskiler çok iyi bilirler. Ve üzerine düşeni hakkıyla yerine getiren insanlardan bir tanesiydi. Vefat ettiğinde (Allah rahmet eylesin) Ahmet Mercan dedi ki,

“Buradan şık bir adam geçti; şimdi herkes daha dikkatli!”

Ben bu sözü herhalde hayatım boyunca unutmuyacağım; ama o adamı, o güzel “şık” insanı yetiştiren zemin önemli. Bakın, Mazlumder’de bir “Hukuki Yardım Merkezi” kuruldu. O merkezin asli elemanlarından bir tanesi de rahmetli Aydın’dı. O zemin Aydın’ı da geliştirdi. Şimdi bana bir arkadaşımız, Aliya sunumundan çıktıktan sonra; “Ya, Aliya çok büyük bir adammış abi!” dedi. Ben dedim ki, “Hayır, Aliya ve arkadaşları büyük insanlar.”; çünkü Aliya’yı, “Aliya” yapan, on altı yaşından beri beraber ve en sonunda da o *İslami Beyannameyi*/Manifestoyu yazan insanlardı. Hiç kimse (Peygamberler hariç) Allah’tan vahiyle şekillenmemiş, formatlanmamış; ama biz, birbirimizi formatlıyoruz, bakın dikkat edin. Biz, yaptığımız çalışmalarla, sunumlarla, raporlarla, araştırmalarla, tebliğlerle birbirimizi formatlıyoruz. Farkında olmadan bilgilendiriyoruz, donanım sahibi yapıyoruz ve her bir verdiğimiz yeni bilgi, verilen yeni bilgi bize, artı bir sorumluluk getiriyor; bu çok önemli. Öğrendiğimiz şey bize sorumluluk getirmiyorsa, biz zaten onun onurunu yaşamıyoruz. Ama her öğrendiğimiz bize bir sorumluluk getirdiğinde o zaman biz, onurlu insanlar oluyoruz, o zaman değerli insanlar oluyoruz. Ve bu değerli insanlar, bu zeminler —ki, bu zeminlere o “şık” adamlara izafeten “şık zeminler” diyoruz— bu şık zeminleri artırmalıyız ve tabii kalitesini de artırmalıyız.

Bir örgütlenme. Bu bir şema değil, bu yaptığımız çalışmalar çok böyle spesifik şey yapmıyoruz, sponten yapmıyoruz; ne yapıyoruz? “Salı/İstanbul ve” ve “Çarşamba/Ankara” diye iki grubumuz var. Bu grup içerisinde araştırmalar yapıyoruz, incelemeler ve su-

numlar yapıyoruz; bu bir faaliyet şekli. Etkinlikler, geziler yapıyoruz, seçimlerde görevler alıyoruz; bu da bir faaliyet türü. Sivil toplum mutfak çalışmaları yapıyoruz. Biraz önce söyledim, her birinizin görev aldığı sivil toplum mutfak çalışmaları var; buralarda örgütleniyoruz. Salı Grubu örgütlenmiyor; ama Salı Grubu üyeleri bu yan dallarda, yan alanlarda örgütleniyor. Bakın, belki yakın bir gelecekte yapacağımız şeyi de şimdiden söyleyeyim. Şimdi aramızda iktisatçılar var, bankacılar var, ekonomistler var; başka kimler var? Uluslararası ilişkilerde okuyan insanlar var. Mühendis var mı?

İzleyiceler: Mühendisler var...

Muharrem BALCI: Kim var ya? Ne işin var senin burada Furkan?

EKOL/OKUL OLMA

Şimdi size ekolleşmeden (okul olmadan) bahsediyorum son zamanlarda. Hukuk çalışmalarımızı ekonomistlerle beraber yapacağız, iktisatçılarla beraber yapacağız, işletmecilerle beraber yapacağız; sosyologlarla, felsefecilerle beraber yapacağız. Yani hukuku yan dallarıyla besleyerek bu memlekete, bu insanlara ve tabii nihai tahlilde bu ümmete, önünü açacak hukuki düzenlemelerde görev alabilecek insanlar olacaksınız. Sadece hukukçu olmanız sizi “icramatik” yapıyor; ama ekonomist hukukçu, iktisatçı hukukçu veya bunların bir araya gelerek oluşturduğu daha geniş zeminler, daha anlamlı çalışmalara imza atacaktır. Bu da bir sonraki aşamamız olacak diye düşünüyorum, İnşallah becerebilirsek...

Şemayı tamamladık; ama içini doldurmakta yetersiz kalıyoruz, zaman buna müsait değil. Bu arada sizin sorularınızı veya katkılarınızı da alalım. Ekipteki arkadaşlar da bu anlamda eksik kalan yerleri tamamlasınlar.

SORULAR VE CEVAPLAR

Çarşamba/Ankara Grubu’ndan bir öğrenci: Ben bir şey sorabilir miyim? Bu işte bize dayatılan çeşitli projelerle ilgili, bir kısmına “güzel neticeler verdi” dedik, “keşke biz yapsaydık; ama neticede güzel oldu” dedik. Yine bazı çekincelerimiz var. Sonuç olarak, nihaye-

tinde hani bu tür projelerin bizim üzerimizde uygulanması, iyi neticeler mi verecek; yoksa hani ne tür sakıncaları vardır, bunu bir somutlaştırabilir miyiz? Hani, ne bileyim cemaatler üzerinde ya da ondan öte bir ordu üzerinde bir baskının olması; işte siyasi kanatların merkeze çekilmesi. Hani bahsettik, bu tür projelerin bir kısmına dedik, güzel neticeler verdi diye. Bunların ne gibi zararı veya faydası olur? Hangisi daha baskındır?

Muharrem BALCI: Sezgin cevap versin.

Sezgin: Şimdi ben sadece bu soruyla ilgili değil, bu arada genel bir şeyler de söyleyeyim. Yıllar önce Saray Pidecisinde yaptığımız bir toplantı var; böyle yerde falan oturmuştuk.

Muharrem BALCI: Yarısı yerde; ama o zaman 30 kişiydik, şimdi 90-100 kişi oluyoruz.

Sezgin: Onun dışında birkaç konu var, bu soruya da tabi cevap vereceğim; daha doğrusu ben cevap vereyim dedim özellikle. Şimdi bu tür zeminler; elbette yani biz hukukçuyuz, burada çok sayıda hukukçu var. Bu niyetle, belki de bizim hassasiyetlerimizle, tam olarak bizim baktığımız yerden olmasa da başka yerlerde de birileri uğraşiyor. Kur'an'da da ifadesi var; işte; "Aranızda işi iyi bilen, kötülükten sakınan bir topluluk bulunsun." Yani o topluluk öyle sınırları belirlenmiş (X) Cemaati, (X) grubu falan değil; bu işi yapan herkeştir. Yani bu topluluğun fertleri zaman ve mekân sınırlaması olmaksızın her yerde olabilir, her türlü zeminlerde olabilirler. Değişik zamanlarda da olabilirler. Bunu üstlenen birileri hep vardır, olacaktır. Biz bu topluluktan birileri olmaya talibiz; yani böyle bir niyetle burada, böyle bir arada böyle bir şey yapıyoruz. Bunun bence şu anlamına dikkat çekmek lazım; biz, "Neden buradayız?" sorusunu sorarken, kendimizi bir yere konumlandırıyoruz. Bu konumlandırmada bir medeniyeti, bir aidiyeti vurguluyoruz. Ve bu vurgu, bu bütün içerisinde bizim, attığımız küçük bir adımın bile bu büyük binanın bir tuğlası ya da harcı olduğu anlamına geliyor. Ve bu yüzden bu kadar anlamlı, bu kadar önemli, bu kadar büyük aslında bu soruya verdiğimiz cevap... Yaptığımız uğraşları, bu anlamda hiç küçük görmemek, farkında olmak önemli tam da bu nedenle...

Soru bölümüne geleyim. Bir sürü proje uygulanıyor, çok sayıda uluslararası siyaset yü-

rütölüyor; bu arada bir sürü stratejik analizler falan da yapılıyor, Amerika'nın projesi, AB'nin projesi... Yani herkes bir şeyler yapar elbette, herkesin bir projesi, hesabı vardır, herkes bir siyaset yürütür; ama burada biz kendimizi nerde görüyoruz? Nasıl görüyoruz? Yani ben şuna karşıyım; sonunda bu stratejiler bu projeler karşısında kendimizi çok edilgen bir konuma yerleştiriyoruz. Bu çok yanlış. Yani bugün olan biten her şeyi işte diyelim ki, Amerika'nın projesi ve biz orda bir şeyiz, sadece yönlendirilen, üzerinde matematik hesabı yapılan bir unsuruz. Amerika ya da AB ya da İsrail ya da Rusya vs. bunlar ne istiyorsa, biz o doğrultuda yol ve rol alıyoruz. Bu, kendini yok saymaktır. Özneyi yani kendimizi yok ediyoruz. AB, ABD, burada bir iş yapmaya niyetlendiğinde, buranın en güçlü, en dinamik unsurlarıyla iş tutmaya çalışacaktır. Şu an bu ülkede Müslümanların daha etkin olduğu bir iktidar var. Çünkü Müslümanlar/İslamcılar bu ülkede güçlü ve dinamik. Yani gerçekten bu ülkenin yerli unsurları daha etkin, daha hâkim bir konumda oluyorlar yavaş yavaş. Süreç değişiyor. Bu değişim durup dururken olmadı. Yıllarca sürdürülen bir mücadele vardı, çaba vardı; birileri bir şeyleri ayakta tutmaya çalıştı ve bazı kurumları oluşturmaya çalıştılar. Hani birileri işte gençleri sandallara bindirip, diyelim ki denize açılıp denizde miting yaptılar. Bunlar basit şeyler değil, bunlar küçük şeyler değil. Ya da şey de enteresan...

Muharrem BALCI: Şimdi çok basit geliyor tabi de.

Sezgin: Süleyman Hilmi Tunahan'ın da benzer şeyleri var. Mesela Kur'an...

Orhan: Vagonlarda...

Sezgin: Kur'an eğitimi yapacak (Kur'an eğitimi yasak) taksi tutuyor, takside Kur'an dersi veriyor.

Muharrem BALCI: Trenle Ankara'ya gidip-geliyor.

Sezgin: Bu arada trende vagona ya da takside ya da tarlada ırgatlarla Kur'an dersi yapıyor vs. Bu örnekleri çok arttırabiliriz. Yani bunlar hem çok basit şeyler değil hem de ciddi bir karşılığı var bu güne dair... Bütün bunlar kaybolan çabalar da değil. Elbette bunun bir sonucu olacak, bir getirisi olacak; yani burada/piyasada şu an olanlar yerden bitmiş

adamlar değil. Ve birileri bunlarla aynı siyaseti tutmaya, siyaset yapmaya, iş tutmaya niyetlendiğinde; buradaki aktörlerin yapay bir şeyle oluşturulduğu anlamına gelmiyor. Yani bu açıdan biz, kendimize haksızlık etmeyelim. Ben bu bakış açısını; yani olan-biten her şeyi “büyük güçlerin isteğiyle”, “Amerikan ya da falancanın şeyiyle oluyor” düşüncesini, akidevi bir problem olarak değerlendiriyorum. Hani neredeyse “şirk” diyeceğim de; bu biraz ağır olacak. Bu problemleri yaklaşım biçimi Allah’ın vasıflarını bu “büyük güçlere” izafe etmek anlamına geliyor. Yani onları “Tanrısallaştırmak” adeta... Çünkü hep onların istediği oluyor, onların istediği olmasa bile, olan yine de onların isteğiyle oluyor düşüncesi yani... Her planları tutuyor, çok enteresan! Ama değil. Her istedikleri olmuyor. Onlar “ol” deyince oluveriyor yani...

Çarşamba/Ankara Grubu’ndan bir öğrenci: Böyle bir propaganda da var, değil mi?

Sezgin: Evet, hem bu var, hem de bugün bizim bir özgüven problemimiz var. Hani diyelim ki, bir “Orta Doğu Projesi” diyor; ama tutmuyor. Ya da Irak’ı işgale geliyor, işgalde umduğunu gerçekleştiriyor/bulamıyor aslında. Ya da Afganistan’a gidiyor, yıllarca orda; ama yapamıyor. Rusya da yapamadı, Rusya Afganistan’a girdiğinde dağıldı. Yani işte bu aktörleri çok böyle Tanrısal bir konuma yerleştirmemek, kendimizi de küçültürüp —ki tamamen bir özgüven problemi tezahürdür bence— kendi kendimizi sıfırlamamız lazım. Hani bu son süreçlerde de; yani Kürt açılımı ya da işte bu Ermeni açılımı gibi konularında da bence kendimize o kadar haksızlık etmeyelim. Yani Türkiye’deki mevcut siyasi iktidarın da bir başarısı olabilir, Türkiye’nin dış politika vizyonundaki değişikliğin de bu bir başarısı olabilir.

Orhan (kısık sesle): Saat, saat...

Muharrem BALCI (kısık sesle): 12...

Sezgin: Dışişleri Bakanını övmek için söylemiyorum ama Dışişleri Bakanı’nın diyelim ki, Suriye’ye ya da Irak’a sadece birkaç ayda 30-40 gezi yapmış olması, yani ABD’nin o proje içerisinde ona biçtiği konumla açıklanamaz. Yani sadece üç defa da gidebilir. Orda kişisel bir şey var; bir aidiyet meselesi, bir iddia var. Yani bu kişisel bu gayret neyi ifade ediyor?

Diğer konulara da yine bu bağlamda bakmamız lazım; yani birileriyle ajandalar kesişmiş olabilir. Yani işte enerji koridoru olması bakımından, işte Türkiye’de bu anlamda istikrarının sağlanması gerekliliği; tamam olabilir. Ama burada da böyle yıllardır ama biz bu istikrarın mücadelesini veriyor muyuz? Yani bu eğer zaman ve ajandalar kesişmişse bu bizim için bir fırsat olmaz mı?

Çarşamba/Ankara Grubu’ndan bir öğrenci: Diğer güçler de istikrar istiyorlar; öyleyse yanlış, kötü bir şeydir demek...

Sezgin: Tabi ki değil; yani senaryoyu mesela şöyle okuyalım. Eğer Türkiye’de sivil siyasetin alanını genişletmeye yönelik bu girişimler, bu çabalar eğer sonuçsuz kalsaydı ya da yeterli derecede çaba sergilenmemiş olsaydı Türkiye’de hem aktif, hem güçlü; diyelim ki, siyasi aktör şu anda Müslümanları da temsil eden, “muhafazakâr demokrat” fark etmez, bir siyasal iktidar olmasaydı, yani eğer bu siyasal aktör bugünkü duruma gelemeseydi, daha az çaba göstermiş olsaydı kesinlikle askeri bürokrasi daha güçlü olacaktı. Dahası uluslararası güçler bu sivil ve askeri bürokrasiyle iş tutmaya devam ederlerdi; sen bir aktör olarak ortaya çıkmasaydın eğer... Yani şu an diyelim ki, hani Ermeni açılımı yapamıyorduk, yani Kürt açılımı yapmak bile istemeyecektiler. Buradaki aktörün durumu önemli; buradaki siyasi aktörün hem temsil ettiği kitleler, hem de siyasi vizyonu bakımından bazı özellikleri var. Sen burada güçlüsün ve o seninle iş yapmak zorunda/mecburiyetinde kalıyor. Hani burada kendimize haksızlık yapmamak lazım; sorunun cevabını vermiş oldum mu?

Mahir ORAK: Ben de gelecek tasavvuruyla ilgili bir şey sorayım: Bugünlerde yaşanan şeyle hani tarihe “değişim” olarak yansıyabilir, öyle ifade edilebilir de; biz, grubumuz açısından (gerçi Muharrem Abi arada çok güzel ifade etti ama) şimdi neyiz, burada niçin varız, çok iyi ifade ettik. Ama geleceğe dair ne tasavvurlarımız var; ne olacak, ne olmalıyız ya da ne kalmalıyız? Bunu arada söylemekle beraber bunu derli-toplu bir başlık halinde ifade ederseniz iyi olur.

Kaya: Yani bu biraz da, ne olduğumuzla alakalı zaten; ondan bağımsız bir şey değil bana göre.

Mahir Orak: Öyle; ama şimdi, bir de “Ne kalmalıyız?” da var; yani burada böyle mi kalacağız, yoksa bir değişim hareketi yaşayacak mıyız, değişecek miyiz? Bir evrimleşme yaşayacak mıyız; yoksa yani biz, halimizi korumak da bir gelecek tasavvurdur en nihayetinde, bu anlamda...

Kaya: Bu soruya da cevap verebilir miyim?

Muharrem BALCI: Şimdi ben bir şey söyleyeyim; tekrar sana vereyim istersen.

Mesela ben hiç şöyle düşünmedim; “insanların hayatını, geleceklerini biz belirleyelim!”, bu çok yanlış bir şey. Ben kendi çocuklarımla bile geleceklerini belirleme noktasında hiç müdahil olmuyorum. Ama hep “tarihî gerçeklikten, gelecek tasavvuruna” ifadesini kullanırken aradaki zaman ve zemin boşluğunu doldurmaya çalışıyoruz. Bugünden geriye doğru tarihi gerçekliğe giderken, neyi kastettiğimizi anlattık; burada bir ihtilaf yok. Burada şahsi bir beklenti falan da yok, geçmiş bunlar; ama gelecekle ilgili öngörümüzü, tasavvurumuzu belirlerken bugün ne yaptığımızı ve ne yapmamız gerektiğini işlemeye çalışıyoruz. Şu an yaptığımız şey, çok mevzi bir şey; bir araya geliyoruz, tebliğler yapıyoruz. Ama hak arama zeminlerinde çalışıyor olmamız, buraları da işletiyor olmamız bizim gelecekle alakalı gerçekten hak arama bilincine sahip bir toplum oluşturma çalışmalarımızın bir parçası. Bunu çok önemsiyoruz; hem kendi kişisel onurumuz açısından, hem toplumun onuru ve geleceği açısından çok önemsiyoruz.

Biraz önce Sezgin dedi ki, “Yani o küresel aktörler, burada iş tutacak adama göre proje yaparlar”; çok doğru. Türkiye’de İslamlaşmanın önüne geçemediler; eğer İslamlaşmanın önüne geçselerdi, tutsaydı o proje bugün bunlar askerlerle, ihtilalcilerle iş tutacaklardı. Onların istikrarlılaştırdığı; yani sivil ve asker bürokrasinin hâlâ hüküm sürdüğü, diğer bütün insanların tebaa zihniyetine sahip olduğu bir istikrarlı ülkeden bahsediyor olacaktık. Ama bu yapı, bunu kaldırmadı zaten. Nasıl kaldırmadı? Kemalistlere rağmen, Müslümanların çalışmalarıyla hem siyasi aktörler ürettik hem cemaatsel aktörler ürettik, hem farklı alanlarda aktörler ürettik ve bunlar sivil hayatın alanını genişlettiler, askeri alanı biraz daha daralttılar. Ve hepimizin bir beklentisi vardı, bir gelecek öngörümüz vardı; “Türkiye’nin istikrarlı bir ülke

olması”, ama Müslüman bir ülke olması, komşularıyla Müslümanca ilişkiler içinde olması ve dünyayı kuşatacak fikri derinliğe sahip olması gibi. Daha bir şeyler sayabilirsiniz.

Şimdi, bütün bunlar toplumda karşılığını buldu; az veya çok. E, şimdi küresel aktörler bizim toplumumuz veya coğrafyamız üzerinde bir şeyler yapmaya kalktıklarında veri olarak hangisini alacaklar? Merkez Kemalistleri veya Sol Kemalistleri almıyorlar; bitirmişler çünkü onların düşünsel enerjilerini yok etmişler. Ama bu tarafta son derece diri, aktif, bir şeyler yapmaya çalışan, kendini aşmaya çalışan bir insan topluluğu var; ama cemaatsel, ama bireysel. Şimdi bunlar üzerinden bu projeyi gerçekleştirecek. Ama ben diyorum ki, bunu yaparken bu küresel aktörlere partnerlik yapacak olan siyasetçiler veya değişik sivil aktörler yanlış yapabilirler ola ki, eksik yapabilirler veya yapamayabilirler.

Bununla birlikte biz her halükarda; ister cemaat üyesi olalım, ister free olalım ama her halükarda birikimli ve donanımlı olmalıyız, yanlışları görebilmeliyiz. Yanlışları görmek için dünyayı okumamız gerekiyor; tarihimizi okumamız, coğrafyayı okumamız. Bunları iyi bilirsek, yanlışları görebiliyoruz; bunları okumasak, yanlışları göremiyoruz bir. Bir de hak arama bilincine sahip olmadığımızda da yanlışları göremiyoruz. O zaman tebaa oluyoruz. Tebaa olduktan sonra bunları konuşmaya gerek yok ki; onlar yapsınlar, biz uygulayalım. Böyle olmadığımız için, bu yapıya uygun bir dizayn düşünüyorlar; bizim projemizle çakıştı bu, işin doğrusu çakıştı. Ama bu çakışmadan kimin galip gelmesi gerekiyor? Bizim!

Nasıl galip geleceğiz? Kendi alanımızda iyi alan çalışmaları yapacağız; kendi alan çalışmalarımızı yan dal alanlarla birleştireceğiz ve kendi ülkemizin daha sonra da İslam coğrafyasının alanlarını kuşatacak çalışmalar ortaya koyacağız. Ve biz varken yanlış yapamayacaklar; işte o “şık adam” dediğimiz şey o! Biz varken yanlış yapamayacaklar ve biz varken birilerine görev veremeyecekler. Biz varken Şwartz gelemeyecek, biz varken Hırş gelemeyecek; memleketin sahibi biziz, bu çalışmaları biz yapıyor olacağız. Ama biz yapıyor olmak için ciddiyet, istikrar, algı, iletişim, donanım, birikim; bunların hepsini gündemimize alıp, gerçekleştirmemiz lazım, özet bu.

Kaya: Bu soruyla da alakalı olacak birazda, Sezgin ağabeyin açıklamalarıyla da alakalı. Ya şimdi bu bahse konu bir özgüven problemi var; evet, özellikle milliyetçi çevrelerde yaygın bir şekilde dillendirilen. Buna kapılmamız gerektiği noktasında zaten hemfikiriz. Ama bu, tersinden bir özgüven problemleri etmemeli bizi; yani işleri iktidara havale etmek, işte iktidarın bu dış politikadaki gücüne kapılmak, bir yandan da dış politikaya eklenmiş bir aydın bakışı üretmek, bu da bizim işimiz olmamalı. Nihayetinde biz, kendi işimizi yapıyoruz; işte hukukçuyuz, Türkiye’de bulunan bir hukukçuyuz, Orta Doğu’da, İslam dünyasında bulunan bir hukukçuyuz. Sorumluluklarımız var. Biz bu sorumluluklarımızı yerine getirdiğimiz müddetçe (hesapsız olarak özellikle); doğaldır, bazen çatışmalar olacaktır. Bunlar, artık o anki pozisyonumuza göre cevap vereceğimiz durumlardır; ama eğer çakışma hesabıyla veya çakışma olsun diye bir seyir haline getirirsek çalışmalarımızı, bu bence daha büyük bir problem. Yani o bahse konu özgüven probleminden daha büyük bir problem; buna da dikkat etmek gerekiyor, diye düşünüyorum.

Yasin: Şimdi ben, Muharrem ağabeyin anlattıklarından çıkarttığım bazı sonuçlar var. Muharrem Abi bir Batı medeniyetinden söz etti, Alak Suresinden bahsetti; onurdan ve onursuzluktan bahsetti. Şimdi, Batı medeniyeti, bir medeniyet olma iddiasıyla bizim karşımıza çıktığı vakit, karşısında bir sağlam İslam medeniyeti buldu ve elbette ki, bu İslam medeniyetiyle bir çatışma içerisine girmesi gerekiyordu. Karşısında sağlam bir medeniyet bulunca kaçınılmaz olarak bu medeniyetle çatışması ve neticesinde de kendi medeniyetini kurması ve kendi medeniyeti için bu medeniyeti bir şekilde yok etmesi gerekiyordu. Bunun için bize en büyük dayatım olarak “birey”i sundu; “birey hakları”nı sundu.

Benim kanaatimce İslam medeniyetinin en önemli unsuru şudur? Biz, öncelikle kuluz; daha sonra ümmetiz, daha sonra da bireyiz, daha doğrusu öncelikle Allah’ın bizim üzerimizde hakları var, daha sonra ümmetin bizim üzerimizde hakları var. Ve en sonunda bizim haklarımız gelir. Maalesef, Batı’nın bize dayattığı medeniyet tarzında ise şu vardır; öncelikle siz bireysiniz, öncelikle sizin haklarınız var. Bunun yanında zaten Allah’ın bizim üzerimizdeki haklarını, Yaraticının haklarını bir şe-

kilde yok sayan bir medeniyet algısı var Batı’nın. Bunun haricindeki diğer insanların bizim üzerimizdeki haklarını da çok sınırlı gören bir yaklaşımı var. İşte en sonunda da batının bize dayattığı birey olma duygusu, birey içgüdüleri bizi onursuzluğa iten sebeplerden bir tanesi oldu.

Bu anlamda son birkaç yüzyıla baktığımızda; —Ben Batı medeniyeti derken bunu çok eski Avrupa’da veya işte kurulmuş medeniyetler olarak algılamıyorum, Batı’nın son birkaç yüzyılda medeniyet olma iddiasıyla ortaya çıktığı zamanları değerlendiriyorum— kanaatimce Batı medeniyeti bir medeniyet değildir, medeniyet olma sürecini tamamlayamamıştır.

Neden bir medeniyet olamamıştır? Çünkü Batı, maalesef kendi insanının dışındaki insanlara hiçbir şey vaat etmemiştir. Batı medeniyeti bu iddiayla ortaya çıktığında, Muharrem ağabeyin de dediği gibi emperyalizm, sömürü düzeni ve kendisinden olmayanları yok saymak gibi bir algısı ve anlayışı vardı ve hâlen bu devam etmekte; dolayısıyla da medeniyet olma sürecini tamamlayamamıştır. Batı medeniyeti ortaya çıktığında karşısında sağlam duran (işte Muharrem ağabeyin de dediği gibi) tek bir medeniyet buldu; bu da İslam medeniyetiydi. Ve bu medeniyeti yok etmek noktasındaki çabalarında da bize maalesef birkaç yüz yıldır dayattığı sekülerizm, pozitivizm ve konformizm dediğimiz şeyin, esasında bireysellik var, bireycilik var. İşte bugün bizim, memleketimizden gönderirken; “Ya kardeşim, sen hiçbir şeye karışma, git, okulunu tamamla...” diyen anne-babalarımızın ya da etrafımızdaki bizzat benim arkadaşlarımdan şahit olduğum akşam evine giden ve bu ümmetin derdiyle dertlenmeyen insanların en büyük problemleri, onların artık birey olarak hayata bakmalarıdır.

Dediğim gibi “Neden buradayız?” sorusunun cevabı da bence bu ve bütün Muharrem Abi’nin anlattıklarının özeti de esasında bu. Biz, bu onursuzluğa karşı çıkmak için buradayız, biz bu onursuzluğu yapmamak için buradayız; biz “birey” değiliz, biz bir “ümmetiz”. Allah’ın bizim üzerimizde hakları var, ümmetin bizim üzerimizde hakları var; en sonunda bizim haklarımız gelir ki, benim sıralamamda da, kanaatim de budur. Öncelikli olan Allah’ın üzerimizdeki haklarıdır, sonra ümmetin hakla-

rıdır; en sonunda bizim haklarımız gelir. Benim söyleyebileceklerim bunlar.

Orhan: Salondan soru sormak isteyenler vardı, söz almak isteyenler vardı.

Veli GÜRBÜZ: Bir şey sormak istiyorum, sömürü düzeniyle alakalı. Ve karşısında İslam medeniyet var. Batı medeniyeti şu anda İslam medeniyetini şekillendiriyor. Burada az önce olumlu şeyler geçti; Batı medeniyeti bizi çok mu seviyor?

Yasin: Yani esasında bu sorunun cevabı tam tersi bir şey. Batı bizi sevmiyor. Kendisi bir medeniyet olma çabasıyla ortaya çıkmış bir toplum. Ve Abdurrahman Aslan'ın çok güzel bir sözü var; diyor ki, "Bu Batı medeniyeti, medeniyet olamamıştır, medeniyet de olamayacaktır; çünkü artık bir çöküş içerisindedir." Biz Batı'ya baktığımız zaman hani; bizde, bizim toplumumuzda şöyle bir algı var; Batı'nın kendi insanının yaşam tarzına veya Batı'nın kendi insanına sunduğu o konformizme bakarak oradaki yaşamın veya o toplumun modern bir toplum olduğu veyahut da medeniyet olduğu algısına, kanaatine varyyoruz ki, bu medeniyet için yeterli bir şey değil. Ahlaken, vicdanen çökmüş bir Batı var bugün ve Abdurrahman Aslan'ın söylediği söz de o idi. Diyordu ki; "Batı medeniyeti bir medeniyet olamayacaktır, hiçbir zaman da olamamıştır ve sonu da çok yakındır. Ve tarihteki medeniyet olma iddiasıyla ortaya çıkmış ama bu sürecini tamamlayamadan tarihten silinmiş en kısa süreli medeniyet başlangıcı gibidir" diyor. "Ama benim tek bir korkum var. O da, bu medeniyetin Müslümanlar eliyle tamamlanmasıdır" diyor. Ve "eğer böyle giderse Batı medeniyeti, kendisini Müslümanlar eliyle tamamlayacaktır" diyor. İşte sorduğunuz sorunun cevabı bu, Batı maalesef kendi medeniyetini tamamlayamayacak ve bunu Müslümanlar eliyle yapmak için uğraşılıyor, yoksa bizi sevdiğinden falan değil.

Muharrem BALCI: Ben bir ekleme yapayım. Şimdi Batı medeniyeti derken bir tanımlama yaptık. Burada İslam medeniyetine, dolayısıyla İslam âlemine, Müslümanlara düşmanlık besleyen böyle bir temel kalkışmayla yola çıkan bir medeniyetten veya medeniyet teşebbüsünden bahsediyoruz. Ve tabii nihai tahlilde Batı, bizi çok sevdiği için bizim burarlarda planlama yapmıyor. Bu organizasyonlar,

planlamalar bizi sevdiği için değil kendi rahatlığını devam ettirmek için buraları yeniden bir dizayn etmeye çalışıyor. Bizim de, içinde bulunduğumuz bu kaostan kurtulmak gibi bir niyetimiz var, düşüncemiz var, çalışmamız var; Müslümanlar da Türkiye'de bunun için bir çalışma yapıyor. Elbette ki, onlar daha büyük güç olarak burada planlama yaparken biz de kendi planımızı uygulamaya çalışıyoruz, denkleştiriyor; ama şunu unutmamak gerekiyor, Batı'nın Allah'a savaş açmış bir topluluk olduğu ki, (sekülerleşme bu demektir) bunu unutmamak gerekiyor. Ve Allah bir ayet-i kerimede diyor ki, "*Allah, sizin elinizle onları cezalandırmak ister.*" Bakın bu çok önemli, "*Allah sizin elinizle...*" Yoksa Allah'ın onları kahretme iradesi, gücü yok mu? Ama bunu sizin elinizle yapmak ister. Peki, bizim elimizle nasıl yapacak? Yani bizim elimizde o silahlar yok, atom yok, füzemiz yok; yani o devasa uçak gemilerimiz yok. Ama Allah, "Onlara sahip olursanız bunu yaparsınız" demiyor. Allah'a kulluk ederseniz, Allah sizin elinizle onları cezalandırmak ister.

Aliya sunumunda bir şey söylemiştim; demiştim ki, "Belki de Allah Boşnak Müslümanlara o zaferi, sadece bunu düşündükleri için vermiş olabilir. Sadece o tüneli açma fikrini bir Müslümanın ortaya atması dolayısıyla vermiş de olabilir. Veya o tüneli ilk kazmayı vuran irade veya o niyet, o gayrete de; buna karşılık da vermiş olabilir." Yani bizim herhangi bir hayır emelimiz ve amelimiz Allah'ın, onları kahretmesi için yeter neden de olabilir. Ama bu niyeti ve bu ameli, bu gayreti taşımamız gerekiyor; olay bu, onların bizi sevmesi-sevmemesi önemli değil. Allah bizim elimizle onları cezalandırmak ister; bu Allah'ın sözü. Şimdi bu söze uygun olanı; yani çok net, biz "kendimize yakışanı" yapmamız gerekiyor, ondan sonrası O'nun bileceği iş. Biz, tarihte bunun hep örneklerini gördük; Allah'ın çok önem verdiği bir ameli işleyen Müslüman'ın, o amelinin yüzüsuyu hürmetine düşmanlarını kahrettiğini biliyoruz. Allah'ın çok içten bir duaya, nasıl cevap vererek çok büyük güçleri kahrettiğini biliyoruz. Yine Allah'ın, mazlum insanların ahına binaen medeniyetleri kahrettiğini biliyoruz; ama o kadar içten dua, o kadar içten amellerle gerçekleşecek olduğunu biliyoruz. Ancak ben hukukçu olarak benim, üzerime düşeni yapmam halinde Allah onları benim elimle cezalandıracak. Bu inançta

olduktan sonra, bunun arkasından iman-amel bütünlüğü gelir. Orada işte bize birikim gerekiyor, donanım gerekiyor, aktarım gerekiyor, örgütlenme gerekiyor ve bu zeminleri daha çok sayısal olarak artırmamız; ama keyfiyet olarak da zenginleştirmemiz gerekiyor. Yapalım, bakalım ne olur? Yapmadık ki; ama bunu yaptığımızda, bunun sonuçlarını alacağız.

Kaya: Abi, yani burada Batı'nın veya iktidarın planlarıyla çakışmak için de özel bir gayret göstermemek gerekiyor. Böyle bir yönelim de var; zira işte TGTV örneği belki bu anlamda önemli bir örnektir. Yani; evet birileri kendi işini yapsın, yapıyorlar da zaten, yani bize rağmen. Biz burada kendi işimize bakmalıyız.

Muharrem BALCI: İktidar yapıyor, hoşumuza gidiyor bazı şeyler; ama bir sivil toplum kuruluşu olarak iktidarın gençlik kolları veya dernekleri olmamalıdır. Kendi planımız, projemizi uygulayalım; iktidar da kendi işini yapsın. Yok, öbür türlü yapacaksak; o siyasete gidip, orda yapmak gerekiyor. Öbür türlü yaptığınızda iktidarın, yanlışları da sizin hesabınıza kaydolur. İktidar, başarılarını sizinle paylaşmıyor; iktidar, genel itibarıyla (istisnalar hariç) insanlarla temsil ediliyor. Ben o insanların yanlışlarını paylaşmak keyfiyetinde olmamalıyım. Doğrularını; Ahmet Davutoğlu çok güzel şeyler yapıyor, hatta bir ifadeyle "ümmetin dışişleri bakanı". Çok güzel. Ama benim, "emr-i bi'l-ma'ruf" gibi, İslam'ın altıncı şartı diyebileceğim bir görevim var. Ben bunu Ahmet Davutoğlu'na karşı da yaparsam görevimi yapmış olurum. "Emr-i bi'l-ma'ruf" müminin, mümine uyarısıdır. Eğer bunu yapmayacaksam; Ahmet Davutoğlu benim kardeşimdir, işte hükümetin dışişleri bakanıdır, kol kırılır yeni içinde falan, böyle bir şey yok. Ben sözümü söylerim; ama onu alkışlarım, severim, yüreğime basarım, bu ayrı bir şey. "Ama arkadaş ben böyle düşünüyorum" da demeliyim. Bunu demek için bağımsız olmalısınız; bağımlı olursanız, diyemezsiniz. Suriye'de hukukçularla iş tutarsanız, iktidardan önce oraya gider iş tutarsanız bunu bir daha diyemezsiniz. İktidara anayasa yaparsanız, bunu diyemezsiniz. Çeçenistan'a ziyarete gidip Kadırov'u alkışlatırsanız bunu diyemezsiniz; yapamazsınız! Yapacağımız o kadar çok iş var ki? Bunları, bırakın iktidar yapsın.

Çarşamba/Ankara Grubu'ndan bir öğrenci: Peki, bir şey sorayım; hani uzun vadeli hedef

olarak işte kanunların yeniden yorumlanması şeklinde bir şey geçti, yanlış hatırlamıyorsam. Hani bunun da yapılma yolu, sonuçta hükümetler adına kanunlar yapmakla olur. Siz de dediniz, hükümetin kanunculuğunu yapmamak; hani birbiriyle çatışmıyor mu?

Muharrem BALCI: Şimdi orda ben, "şipariş almama" ifadesi kullandım. Bizim işimiz o siparişleri almak değil. Biz hukuk üreteceğiz tabii; ama bugüne kadar yaşadığımız bir tecrübemiz var. O zeminleri, o niyetlerle paylaşan arkadaşların düşünceleri kaim olmadı, hesaba katılmadı, bu bir. İkincisi; bu tip uygulamalar, çok palyatif uygulamalar. Bir kere sizin sözünüzün bir kıymet-i harbiyesi olması için, sizin tanınmanız ve kabul görür olmanız lazım. Yani, kendinize bakacaksınız; "Ben neyim, ben bunu yapabilecek durumda mıyım?" "Anayasa çalışması yapıyoruz, yirmi kişi lazım; çalışmak isteyenler buyursun!" Öyle bir şey olur mu? "Yirmi anayasa hukukçusu arıyorum!" demek lazım, "yirmi tane amele" değil. Ne oldu sonra? Bu çalışmalar geberdi, gitti.

Buna benzer bizim, "sağ muhafazakâr" kuruluşlarımızın yaptığı bir sürü yanlış var. Birlikim, donanım, okul olacaksınız ve sizin söylediğiniz işaret olacak. "Adam gibi adam" olarak söyleyeceksiniz! Sizi öyle kabul etmiyorlar ki. Göstermelik sivil toplum kuruluşlarını bir araya getiriyorlar, "Arkadaşlar ne düşünüyorsunuz bu hususta?" Sonra bildiklerini yapıyorlar. Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı kanun hazırlıyor, hiç kimseye de sormuyor; sorduğu zaman da "iş olsun" diye soruyor. Ya bu adamlar ne yapıyorlar? Bugüne kadar tek bir kere hak arama işlevine şahit olmadığımız insanlar bu kurullarda görev yapıyorlar; sonra da bize gelip diyorlar ki, "Arkadaşlar bize yardım etsenize!" Senin neyine yardım edeyim ben! Sen bu amaçla, bu niyetle, bu gayretle orda değilsin; sen bürokratsın, sen karnını doyuruyorsun, sen geleceğini düşünüyorsun. Ben bu alanları teptiğimde, bu alanlarda dayak yediğimde, taş yediğimde; sen, çok farklı düşünüyordun, o biraz evvel söylediğim çocuk gibi, "Meydanlarda bağırıp da ne olacak!" diyen adama ben kanun yapmam ki! "Sivil toplum kuruluşları Gazze vurulurken neredeydi?" diyen bir başbakana, kanun yapmam ki! Başbakan o düşüncesinden vazgeçtiğinde, benim eylemimi kutsadığında ben ona kanun çalışmasında yardımcı olurum. Bunlar o in-

sanların zaafıdır; bunları söyleyeceğiz, o söylemlerinden geri adım atacaklar. Hak arama bilincine sahip çıkacaklar, bize sahip çıkacaklar, meydana sahip çıkacaklar; Ceylan'a sahip çıkacaklar, 12 yaşındaki çocukların mahpushanelerde çürümelerine sahip çıkacaklar. Hâlâ kanun çıkmadı, hâlâ engel olmadılar; benden anayasa bekliyor. Ne yapacaksın benim anayasamı; nereye koyacaksın? Ne işe yarayacak bu anayasa? Yaptım mı, oldu; yaptınız mı oldu, bunlar çok yanlış. Biz, geleceğimiz için çalışıyoruz; başbakan için değil, Davutoğlu için değil, AK Parti için değil, Amerika için değil, Türkiye için değil. Biz Müslümanız, Allah'ın rızasını kazanmak için çalışıyoruz.

Şu saydığım düşüncedeki insanlara kanun yapılamaz, yapsanız da bir harbiyesi olmaz. Sizin bu yaptığınız onların düşüncelerini değiştirmez. Onları başka ortak platformlarda ben yanımda görmeliyim. Benim yanımdaki gençleri alıp siyaset sahnesine, 18-20 yaşında soktuklarında ben onların karşısında dururum. Benim hukuk çalışmama, ekonomi çalışmama, siyaset çalışmama, uluslararası çalışmama güç verdiğinde, yardımcı olduğunda, orada bizzat bulunduğunda ben onunla kardeş olurum. Ama siz, "Siyasetin dengelerini kendimiz koruyacağız, ekonominin dengelerini kendimiz koruyarak biz kendimize devşireceğiz." dediğinizde, ben sana ekonominin kurallarını yönetecek kanunlar yapmam; yaparsam, o zulme ortak olurum ve ortak oluyoruz. Bu siyasi duruşu gösteremeyen arkadaşlarımız, hep ortak oldular ve sağcılaştılar.

Bakın, on iki yıldır bu çalışmayı yapıyorum ben. İsmi zikredebileceğimiz hiçbir avukat arkadaşım, "Burada ne yapıyorsun?" diye bana sormadı, on iki yıldır; biliyor musunuz bunu? İsmi zikredebileceğiniz hiçbir avukat ağabeyiniz, üstadınız. Bu ne anlama geliyor, söyler misiniz? Bana sordular da bu arkadaşlara sordular mı; size sordular mı? Niye sormuyorlar? Biz burada çelik-çomak mı oynuyoruz, topaç mı çeviriyoruz? Rüyalarına giremeyen bir çalışma yapıyoruz, arkadaşlar! Evet, bunu çok ısrarla ve iddialı olarak söylüyorum. Mazlumder'de bu işleri yapıyoruz, Hasta Haklarında insanların ümidi oluyoruz, Tüketici Haklarında oluyoruz; her zeminde şu ümmetin ümidi oluyorsunuz. Peki, bu insanların gözünde bir değeri var mı, söyler misiniz? Biz konuşurken burada istisnaları koyuyoruz,

genel profili çiziyoruz; diyoruz ki, "Falancalar istisna!" diyoruz, cemaatlerle ilgili rezervimizi koyuyoruz, siyasetçilerle ilgili rezervimizi koyuyoruz. Onlar hiçbir istisna göstermiyorlar. Buna layık değiller. Bizim, bu anlamdaki düzenleme yapma çalışmamıza layık değiller; kaldı ki, onların layık olduğunu düşünen arkadaşlarımız da, o çalışmaya layık değiller.

Bir dileyici (sesi duyulmuyor): (...)

Muharrem BALCI: Yok, ortak değiller de siyasi duruş yok, siyasi bakış yok; yani şimdi biz diyoruz ki, "Neden buradayız?" Bu soruyu sormazsanız, her şeye maydanoz olursunuz; bu soruyu sorarsanız, işinizi yaparsınız. Onun için, "Neden buradayız, ne işimiz var burada?" bunu anlatmaya çalışıyoruz. Yani biz burada bir şeyler yapmalıyız, yapıyoruz; "Niye buradayız?" bu soruyu sormazsak, her işi yaparız, herkesin işini yaparız. Vakit...

Orhan: Beş dakikamız, beş-on dakikamız var.

Bir bayan dinleyici (sesi ilk anlarda duyulmuyor): (...)

Orhan: Yalnız bu korsan tebliğ olmasın.

Yüce YILMAZOĞLU: Yani kâinatta insanın varlığı; hayatı ve ölümü açıklayacak cevaptan Batı yoksun. Bu cevaba en yakın duranlar da, bu İslam medeniyetinin külleri üzerine oturan İslam ümmetinin çocukları olarak özellikle bu cevapları özenle bizden saklayan bir rüzgârın gelip yıktığı o medeniyetin üzerinde oturan bizler, tekrar bunu oluşturmaya çalışacağız; ama bu nasıl olacak? Bize bir mercek verildi; başarılarımızı gölgeleyen, bütün başarısızlıklarımızı büyüten bir mercekten dolayı hepimiz özgüven eksikliği hastalığına yakalandık. Ama bunu terse çevirecek şey de şu olmamalı; yani boş bir özgüven pompalamasıyla, hiçbir donanımına sahip olmaksızın, hiçbir konuda çalışma yapmaksızın, "Biz bu büyük medeniyetin varisleri" diyerek her çalışmaya girsek başarısızlıkla çıkacağımız kesin. Ve başarısızlık da bizi umutsuzluğa götürecektir. Allah, Muharrem Abi'nin ve birçok insanın bu şekilde başlattığı çalışmaların inşallah, Rabbim tarafından bereketlendirileceğine inanıyorum. Bizlerin de o noktada buna layık olabilmesi duasıyla bitirmek istiyorum. Bizi bekleyen en büyük tehlikenin sekülerlik olduğunu da burada tekrar ben altını çizeyim; çünkü bu cevabı verebil-

memiz için, sekülerleşmeden uzakta durmamız gerekiyor. Çünkü seküler dünya algısı sadece dünyayı açıklamaktan bile nerdeyse yoksun; çünkü hayatı, ölümü ve ölüm sonrasını açıklamaktan tamamen yoksun bir anlayış. Bizim geniş bakmamız gerekiyor. İki uçlu, iki kutuplu bir hayat algısıyla bizim hareket etmemiz gerekiyor. Bence sınırlı dünya hayatı için geliştireceğimiz projeler, planlar ve yapacağımız çalışmalar çok sınırlı, kıt ve dar bir anlayış ürünü olacak ve ona göre meyve verecek. Rabbim çalışmalarınızı bereketlendirsün inşallah.

Orhan: Âmin.

Bir erkek dinleyici: Ben bir şey diyecektim siyasete ilişkin; ama Muharrem Bey kızınca vazgeçtim.

(Gülüşmeler...)

Muharrem BALCI: Bir dakika, ben kızmadım; ama bazı şeyleri özellikle sert söylemek ihtiyacı hissediyorum. Farklı söylemleri dillendirenlerin hiçbirinin mücadele hayatı benim kadar eski değil. Benim siyasi hayatım yok değil; ben, dibine kadar siyaset yapıyorum burada. Politika yapmıyorum; ama siyaset yapıyorum. Her şeyin bir siyaseti var; hukukun da siyaseti var, insan hakları söyleminin de mücadelesi ve siyaseti var. Hepsinden fazla, siyasi hayatım var benim. Ama ben, bildiğim doğruları “Emr-i bi'l-ma'ruf” olarak söylemek zorundayım. Bu, Başbakan da olsa, Ahmet Davutoğlu da olsa, Hüsnü Tuna da olsa; kim olursa olsun, Mehmet Akif Aydın da olsa. Bildiğiniz, toplumda öne çıkmış bütün insanlar için bu geçerli; onlar için de, bana karşı da geçerli. Herkes bir işlev ortaya koyuyor; diyorum ki, “Arkadaşlar, böyle bir tehlike var, kendimize vaziyet alalım!” Kim olursak olalım; ama söylemlerinize dikkat edin. “Bir başbakan olarak bunu söylememen gerekir” diyorum. Söyledi, geçti; unuttum gitti, ayrı bir şey. Yeri geldiğinde hatırlatırız; ama o benim hasmım değil, düşmanım değil. Davutoğlu her şeyi doğru yapacak bir şey değil; ama Akif Emre nasıl ikaz ediyor. Akif Emre Ahmet Davutoğlu'nun, kendisi kadar bunları düşüneceğini bilmiyor mu? Ama bizim de bir görevimiz var canım, bu toplumda. Yapılanların nasıl değerlendirilmesi gerekir, bir görüşümüz var; eğer bunu söylemezsek, herkes yapılan her şeye âşık olur. Bizde âşık olma diye bir şey yok; biz tasvip ederiz, tasdik ederiz veya red-

dederiz, itiraz ederiz, itizalciler oluruz. Böyle olmalıyız; her şeye “Eyvallah!” diye bir şey yok. Ha, “Hükümetimiz daha iyi düşünür!” Hayır. Ha, biz çok iyi politika da bilmiyoruz işin doğrusu; onun için motamot söylüyoruz.

Size bir Oflu hikâyesi anlatayım: Hikmet Sami Türk (Adalet Bakanı), kendisi Oflu ya. Yayla şenliklerine gidiyor, orda etrafında da partililer. İşte şenlikler bitiyor, ayrılacaklar; herkese soruyorlar, bilhassa köyün yaşlılarına:

— “Emice, nasıl gidiyor işler, hükümetle aran nasıl, devletle aran nasıl?” Herkes,

— “Allah devlete, millete zeval vermesin!” böyle devam ediyor. En sonunda, uzakta 80 küsur yaşlarında bir çoban görüyor, “Bir de ona soralım!” diyorlar, yanına gidiyorlar. Popülizm yapacaklar ya...

— “Emice nasilsun?”

— O da, “Allah razı olsun” diyor.

— Hükümetle, devletle aran nasıl?”

— “Allah hükümete, devlete zeval vermesin; ama şu Rus hükümetinden şikâyetçiyim!” diyor: “Rus hükümetinden!” Şaşırıyorlar tabii.

— “Ne alakası var Rus Hükümetinin burasıyla emice?” diyorlar. O da şöyle diyor:

— “Ha buraya bir yol yaptılar, 80 sene oğune; gelip de bakmayiler oğal!” diyor.

Biz, bunlar kadar güzel söyleyemiyoruz; bu “çarıklı erkân-ı harp” söylemidir. Biz de 80 yaşına geldiğimizde, herhalde onlar gibi söyleyebiliriz; ama biz de böyle dikine söyleyeceğiz, ne yapalım. Burada söyleme değil, içeriğine takılmak gerekiyor. Herkes farklı söylüyor; kimisi yumuşak, kimisi sert, kimisi bağırarak. Kızmak yok; siyasette “kızmak” diye bir şey yok. Ama siyasette de “yaltaklanmak” diye bir şey de yok, o zaman politika oluyor. Biz, politika yapmıyoruz; diyoruz ki, “Arkadaşlar biz hukukçuyuz, üzerimize düşen bu; bunu yaparken de bazı ilkelerimiz var, bu ilkelere saygı gösterin” diyoruz. İlla da, “Sahip çıkın, bunu yapın” demiyoruz; saygı gösterin, insan hakları mücadelesine saygı gösterin, insan hakları mücadelesini sahiplenin. Bakın, “Yardımcı olun!” demiyoruz; bakın “sahiplenin, bu söylem var, bu söylemi reddetmeyin, görmezlikten gelmeyin, 12 yaşındaki çocukları hâlâ hapiste süründürmeyin.”

Buna "Açılım" diyorsunuz; niye peki, daha önce bu çocukları hapisten çıkaracak düzenleme yapmadınız, Meclis'te buna karşı çıkan var mıydı? Söyleyin, var mıydı? MHP'den başka yoktu; niye çıkmıyor hâlâ? "Şimdi çıkacak..." Niye şimdi çıkacak arkadaşlar? APO'yu hapisten çıkaracağınız zaman mı çıkaracaksınız? Benim çocuğum da yapabiliirdi aynı şeyi, onların çocukları da yapabiliirdi. Nitekim benim yaşadığım dönemde hep bunları yaptık; belimizde silahla gezdik, adam da vurabiliirdik, dağa da çıkabiliirdik. Bu sistemin, insanları dağa çıkaracak o kadar çok nedeni var ki; o kadar çok var ki; ama sekülerleşmiş, rahata ermiş, konformist olmuş ailelerin çocukları bu suçları işleyemezler. Ama Anadolu'da bu suçu işleyecek dünya kadar insan var, İstanbul'da bu suçu işleyecek dünya kadar insan var. Benim konformist arkadaşlarımın çocukları bu suçları işlediler, içerde yattılar; yattılar... Doğudakiler de yatıyor... Peki, bu nasıl hükümet anlayışı, bu nasıl iktidar anlayışı; hâlâ bu çocuklar içerde yatıyorlar ve hâlâ yatıyorlar ya! On dakikalık bir düzenlemede hallolacak bir işi, niye halletmiyorlar; talimat mı bekliyorlar?

Bu soruları yumuşak soramazsınız; kimse dinlemez bunları, mıy mıy mıy söylediğinizde. Böyle söyleyeceksiniz ve husumetse, husumet kazanacağız. PKK eğer orda silahlı mücadele vermeseydi, "Kürt Açılımı" olacak mıydı? "Demokratik Açılım" olacak mıydı; söyler misiniz? Olur muydu? 30 bin tane insanın ölmesi mi gerekiyordu? Gerekiyordu. Aliya diyor ki; "Eğer bütün bunlar olmasaydı, biz gerçekleri göremezdik." diyor: "Biz topluma bunları anlatamıyorduk." "Bu savaş olmalıydı; ama bu katliam olmamalıydı, o başka bir şey. Ama bu savaş kaçınılmazdı, savaş olmasa bu toplum bitmişti"; böyle söylüyor.

Şimdi, bütün bu tarihi gerçeklikleri gördükten sonra; illa da bu toplumda, 30-40 bin kişinin ölmesi mi gerekiyordu bu savaşı durdurmak için, "Kürt Açılımı" yapmak için, "Demokratik Açılım" yapmak için. Niye DTP liderine üç ay önce randevu vermediniz; var mı bunun izahı, söyler misiniz? Niye Başbakan, Ahmet Türk'e randevu vermedi? Şimdi veriyor... Şimdi Dışişleri Bakanı görüşüyor, kendisi de görüşecek; niye vermedi, ne oldu 3-4 ay önce de şimdi iş değişti? Daha önce verseydin bunu; başkalarının projesine değil, kendi projene hizmet ederdin. Bunu sorarlar adama? Bu

hükümet politikası yanlıştır, yanlıştı; ha, şimdi düzeliyor. E, güzel de; ama biz de o tarihi sorgulamayacak mıyız? Bu yanlışı bu insanlar yapmadılar mı? Bunlar melek mi? Bunlar siyasi melek olarak tepemize mi gönderildiler?

Evet, bunlar arkadaşlarımız, kardeşlerimiz bu ayrı bir şey; ama ben bunu eleştireceğim ki, aynı şeyi yapmasınlar bir daha. E, şimdi birileri çıkar; derse ki, "Bu proje dış kaynaklıdır" diye, nasıl adama bir şey söyleyebilirsiniz? Diyecek ki, arkadaş niye bu adama randevu vermediniz? Kürt açılımına Kürtlerin siyaseti demişsin. E şimdi kanun çıkaracaksın, beraber hareket edeceksin "Demokratik Açılım" açısından. O oy vermezse çıkmıyor. Onunki de yetmiyor ya. Ama o olmazsa çıkmayacak. İhtiyacın var. Bunu sormayacak mıyız? Niye bu kadar kan döküldü? Demokratik açılım adına PKK'yı dağdan indirmek için kanuni düzenleme yapıyorsun da; içerde yatan Müslümanlar için ne yapıyor-sun? Söyler misiniz? Onlar için "Demokratik Açılım" var mı gündemde? Yok; niye yok?

Orhan: Evet değerli arkadaşlar, programımızın sonuna geldik; ama son olarak ben de bir iki şey söyleyeyim, öyle kapatalım. Allah-u Teala ayet-i kerimede diyor ki: "*Bir toplum kendinde olanı değiştirmedikçe, Allah da o toplumu değiştirmez.*" Bugün burada konuştuğumuz şeyler, anlattığımız şeyler hep o makro plandan haberdar olmak içindi, makro planı görmek içindi; ama bütün makro planların üstünde de daha büyük bir makro plan vardır ki, o da Allah'ın planıdır. Herkesin bir planı vardır, herkesin bir oyunu vardır; ama Allah'ın oyunu, her oyunu bozar. Ben de istikbalde en yüksek ve gür sadanın, İslam'ın sadası olacağına inanıyorum; amma, "*Ey iman edenler, iman ediniz.*" ayet-i kerimesini de asla unutmamak lazım: "*Ey iman edenler, iman ediniz!*" Bunu Müslümanlara söylüyor, iman edenlere söylüyor; dolayısıyla "herkes, kendine yakışanı yapmalı" arkadaşlar. Herkes kendine yakışanı yapmalı; farkında olmalıyız. Hz. Ebu Bekir, "Ben yanlış yaptığımda, bana ne yaparsınız?" dediğinde; "Seni eğri kılıçlarımızla düzeltiriz!" diyen bir sahabe topluluğu vardı karşısında. Tüm bunları düşünmeliyiz, bunların anlamını düşünmeliyiz, farkında olmalıyız.

Allah'a emanet diyorum; hayırlı günler. İlgiyle ve dikkatle dinlediniz; hepinize teşekkür ediyorum.

OKUMA PARÇASI

HİZMET VE ISLAH

Dr. Ali ŞERİATİ

Bir seminerimde “hizmet” ve ıslah” kavramlarından söz etmiştim. Buna ilaveten de hizmet eden ile ıslahatçı arasındaki fark üzerinde durmuştum. Çünkü bu iki kavram birbirinden ayrı olduğu kadar, çoğu zaman da birbirleriyle çelişir anlamlar ifade etmektedirler. Fakat genelde benzeştiklerinden bu iki kavram, birbirinin yerine kullanılmaktadır. Örneğin bir hizmet vardır ki, yalnız ıslah etmekle kalmaz, ihanet derecesine varıncasına bozgunculuk yapar. Bir mahpusu özgürlüğüne kavuşturmak, ona bir hizmettir. Ancak eğer bu mahpus ıslah olmamışsa, toplum için bu hizmet değil, ihanettir.

Belediye, hizmet ile sınırlı bir kurumdur. Başka bir deyimle Pasteur, Edison gibi bilginler, dahi ve mucitler birer hizmetçidirler. Fakat Buda ile Aristo, Ali ile Ebu Ali Sina, Mesih ile Batlamius, Robespierre ile Lavoisier, Bacon ile Newton veya yazar ile tabip, filozof ile mühendis arasında mutlak bir “fark” vardır. Bireysel ilişkiler ve düşünsel çabalarınızla birisinin yaşam ve düşünce biçimini değiştirerek onu bozulma ve çöküşten kurtarıyorsunuz. Bazen de herhangi bir ihtiyacını karşılıyor veya ona bir otomobil hediye ediyorsunuz. Ya da hayatındaki bir sorununu zaman ve para sarf ederek gideriyorsunuz. Bu iki iş bir değildir. Sözün burasında, hayati önemi olan, basit ve fakat çoğunlukla unuttuğumuz temel bir noktayı belirteyim: “Her ıslahatçı aynı zamanda hizmetçidir de. Fakat her hizmetçi asla ıslahatçı olamaz!”

Bilimde bile bu tür anlam bölümlenmesi söz konusudur ki bunun en büyük tanığı yine bilimdir. Hizmetçi bilimler, “var olan insan” a yönelikken, ıslahatçı veya reformist bilimler, “olması gereken insan” a yöneliktir. Biri, “vakıa” ile ilgiliyken, diğeri “hakikat” ile ilgilidir. Biri, insanın ilerlemesi, takviyesi rahatı ve mutluluğuyla ilgilenirken diğeri insanın tekâmül, ululuk, olgunluk ve hareketiyle ilgilenir. Biri insanın hizmetçisiyken diğeri onun kılavuzu! Birinin işi işçilik iken, diğerininki yol göstericilik, yani peygamberane bir işlev! Tarih boyunca topluma mesaj taşıyan peygamber

berler ile bilginler arasındaki ana ayırım noktası budur.

Bugün de bu ayırım, bu aykırılık bir başka biçim ve tonda düşünürler arasında gözlemlenmekte! Bağımsızlık hareketlerinin, anti-sömürgeci ve özgürlükçü hareketlerin düşünce önderi başka, filozoflar-bilginler-edebiyatçıları-uzmanlar-kâşifler ve dâhiler başkadır. Çağımızda Seyyid Cemal, Mirza Hasan Şirazi, Gandhi, İkbâl, Seyyid Kutub gibilerin yaptığı iş birinci türden iken, Apollo’nun mucidi, yapıcısı Von Brown’un yaptığı ikinci türdendir.

Sözün burasında dilimizde çokça kullanılan ancak genellikle, müphem, karışık, öz anlamından uzak, yanlış bir biçimde kullanılan “aydın” ve “entelektüel” kavramlarını da açıklayabiliriz. Entelektüel¹ kavramı mefhum olarak, beyin işi yapan kişi anlamındadır. Farsçada bunu “Tahsil —okumuş, eğitim görmüş—” sözcüğüyle ifade etmekteyim. Çünkü bugün hiçbir entelektüel yoktur ki tahsil² yapmamış olsun! İşte biz bu kavramın yerine yanlışlıkla “aydın” kavramını kullanıyoruz ki bu asla doğru değildir. Çünkü entelektüel ile aydın arasında anlam benzerliği ve birlikteliği yoktur. Ancak, mantık ehlinin kurabileceği şu genel ve özel ilişki söz konusu olabilir: Bazı entelektüeller aydındır, bazı aydınlar da entelektüeldir. Ya da bunun zıddı olarak; çoğu entelektüeller aydın değildir, çoğu aydınlar da entelektüeldir.

İşte bu nedenle “aydın” kavramı için —ki bunlar seçkin bir gruptur— başka bir tanımlamayı kullanmak gereklidir. Burada kapsamlı ve mantık yargısını engelleyici bir tanımlama, özgün bir tanımlamayı bulabilecek noktada değildir. Fakat burada karşı çıkılmaz gerçek şudur: Aydın, değiştirici ve kıvrak bir güce ve kavrama yeteneğine sahip; içinde yaşadığı toplum ve zamanın durum ve şartlarını bilen, onlara uygun mantıklı çözümlenmeler getirebilen ve bunların tarihî, sınıfsal, insani ve ulusal duygularla bağlantısını kurabilen; somut sosyal tespitlerde bulunabilen ve tüm bu sorum-

¹ Özgür düşünce [Libre Penseur] ile “aydın görüş” [Clairvoyant] kavramlarını birbirine karıştırarak, bundan “aydın” kavramını türetiliyorlar. Ondan sonra da bu kavramı entelektüel kavramı yerine kullanıyorlar!

² Tahsil yapmış-egitim görmüş. Fransızcadaki Lettré olarak kullanılır.

luluğunu ve bilincini, eriştiği bilgi ve uyanıklıktan alan kimsedir. Yani kendini, toplumunu ve dünyayı bilmek ve bunları duyumsamak!.. Bunlar olgun bir bireyin kişiliğinde belirebilen seçkin ve yüce bir insanlık göstergesidir. Bu bilgi, felsefe, tabiat, psikoloji, antropoloji, sanat, edebiyat ve kökeni uzmanlığa dayalı herhangi bir bilgi değildir. Bu, ideolojik bir bilgidir ki eskiler buna; hidayet, peygamberlik bilinci ve rehberlik, derler. Ve bu bilgiye ancak peygamberlere özgü çizgiyi izleyenler sahip olabilir. Bu, Peygamberin (s.) deyimiyle; “Allah’ın, dilediğinin kalbine yerleştirdiği aydınlık” olan bilgisidir. Söz konusu ettiğimiz bilgi de budur.³ Kur’an’da çoğunlukla “Kitab” ile birlikte⁴ kullanılan, Allah vergisi ve peygamberlerin insanlığa taşıdığı “hikmet” işte budur.⁵

Promethe’nin tanrılar göğünden kaçırıp, kışın dondurucu soğuk ve karanlığında olan insanlara verdiği ateş de bu aydınlık olsa gerek!

Sokrat’ın; “Her kim ona sahip olursa tehlikelerden korunmuş olur” diye söz ettiği ve talebelerinin sürekli aradığı da budur.

Pythagoras’un; “Biz ona sahip değiliz, belki onu sevenleriz” dediği “Sophia”, bu bilim-ötesi bilgidir.

Tüm dünya ulusları da bu bilginin peşindedir.

“Vidya”, Hinduların kutsal hikmetidir. Hint-Avrupa dil grubunda ortak bir kullanıma ve bakış açısı anlamına sahip “Voi” de budur.

Buda’nın özel ağacı “Bodhi”, lügat anlamıyla görüş ve akıldır. İşte Bodhi de bu bilgidir.

Zerdüş’tün niteliklerinden olan “Spend” kutsal akıl, beyaz akıl anlamındadır. [İslahatın

yol ve alternatiflerini arayan, kavrayış sonrası bakış açısına sahip olan akıl anlamında.]

Ve bizim “irfan” kavramımız, eğitim, bilim ve teknik üstü bir tanıma ve bilmedir.

Kuşkusuz bilimler bu bilginin, olgunluk, zenginlik ve gücüne yardımcı olabilir ama o, bilimler yoluyla elde edilemez. Bu “bilgi”yi elde tutup büyük hamleler gerçekleştirenler ünlü ve büyük ümmilerdir. Ebu Zer, bu “bilgi”ye sahipken Ebu Ali Sina ondan yoksundur. Çoban olan Musa (a.) buna sahipken, filozof Philon asla yetişip elde edememiştir.

“Hareket”i ayakta tutan bu bilim üstü bilgidir. Yeni bir toplumu oluşturan da bu harekettir. Bir hedef sahibi, eylemci ve dipdiri bir bedene benzeyen toplumda bu noktadan sonra medeniyet oluşur. İnsan bireyleri bu noktaya ulaşıncaya gerçek anlamıyla medeni olurlar. Her ne kadar doktor, mühendis, mimar, fizikçi olmamışlarsa da... Her ne kadar evlerinin, giyeceklerinin, şehirlerinin biçim ve görünüşünü değiştirmemişlerse de... Burada medeniyetin tüm görüntüleri ve eserleri ile kültürel olgunlaşması için ortam elverişlidir. Artık zamana, hem de uzun olmayan zamana ihtiyaç vardır yalnızca.

Tarihi tanımayan ve geçmiş büyük medeniyetlerin oluşumundan habersiz olanlar, geri kalmış, sömürge ve hatta donuk topluluklara bakabilirler. Bu toplumlar, şu çağda, ulusal, sınıfsal ve toplumsal bir ideolojinin izleyicileri olarak bu dünyada kıyametler koparmış ve yarım asırdan da az bir sürede çok parlak bir ilerleme, güç ve medeniyet seviyesine ulaşmışlardır. İdeolojik bilgi, güçlü bir ruh gibi, bir soyun, toplumun ve bir ulusun ölmüş ruhuna girer. Çökmüş, köle ve donuk ruhlu kabile, toplum ve ulusun bireylerini ansızın kitleler halinde harekete geçirir. Felsefe, sanat, bilim, kültür, deha, zekâ, yapıcılık, hareket ve eylemden oluşan bir kıyameti koparır. Evet, gerçek medeniyet, böyle oluşur ve bir ulusun, halkın bağrından coşkun bir biçimde fıskırır.

Bu insanlığa özgü bilgiyi halka kim verebilir? Bir ulusun gamlı, suskun, mezarlığa dönüşmüş bünyesine bu ruhu üfleyecek, hangi İsrail’dir? Kuşkusuz aydın! İslam’daki “Hatemiyet” [sonunculuk] kavramından ben şu anlamı çıkarıyorum: Son peygamber Muhammed (s.)’e kadar peygamberlerin yüklendiği

³ “Allah hikmeti kime dilerse ona verir. Kime de hikmet verilirse gerçekten ona çok hayr verilmiştir. Salim akıl sahiplerinden başkası iyi düşünmez.” (Bakara, 269)

⁴ “Nitekim kendi içinizden bir peygamber gönderdik ki O, size ayetlerimizi okuyor, sizi [şirk ve günahtan] arındırıyor, size kitap ve hikmeti öğretiyor. Bilmediğinizi size bildiriyor.” (Bakara, 151)

⁵ Hikmet; söz ve isabet, peygamberlik, ilim-amel, doğru işlere yönelmek, ilahî huylarla huylanmak, ilahî emirleri düşünmek, her şeyi doğruya döndürmek, eşyayı tam yer ve mertebesine koymak, ilahî işaret gibi anlamlara gelir. [Ç. Notu]

ve uluslara ulaştırdığı mesajı, bundan sonra sürdürülecek ve yüklenecek olan aydınlardır!

Aydınlar, herhangi bir bilimsel dalda söz sahibi olan kişiler değil, belki “peygamberlik mesajı”nın bilincine sahip düşünürlerdir. Çök-müş, dağınık ve putperest insanları, muhacir olarak yola koyan ve onlara eski, büyük, mad-di-manevi kültür ve medeniyetlerden birini, belki de en büyüğünü kurduran bilinç... Her şeyi elinden alınmış olarak Firavunun zillet ve esaretinde yaşayan yabancı ulusa (İsrailoğulları), kurtuluş bağışlayan ve onları Filistin’in güzel, engin ve büyük kültürünün, medeniyetinin yapımcıları yapan bilinç.

Roma toplumunun kasvetli ve korkunç yapısına, dehşet verici gladyatör alanlarına, Sezar’ın karanlık zulüm ve cinayet zindanlarına, insanlık dolu, latif ve rahatlatıcı ruhu üfleyen; silahın, kin ve kanın ülkesini, toprağını, yüce bir maneviyat, iman ve duygunun toprağına dönüştüren bilinç.

Sert, yitlik ve vahşi sahranın bedevilerini; en büyük dünya hareketiyle insanlık tarihinin ve medeniyetinin en zengin kültürünün öncülerini yapan bilinç.

İnsanlık ve toplumu değiştiren, bilim-ötesi, insanlığa özgü bir bilinç.

Bu bilinç, doğa-üstü bakış açısı, “sorumlu ve yapıcı” bilgisi ile kendi hayat ve hareketi sonucunda yaratıcı ve toplumu değiştiren insan tipini doğurur.

İşte, bu sorumlu, ağır ve tehlikeli mesajı yüklenen ve yarının tarihinin iplerini elinde tutanlar, “aydınlardır”. Bu aydınları ille de bilginler arasında aramak gerekmez. Aydınların belgesi, tahsil ve tasdik değildir. Bilimsel ve teknik veriler de değildir. Yüce değerlere sahip olma, toplum bilgisine sahip olma, yol arayabilme, yapıcılığa özgü yetenek, hidayet ve hakikati tanımadır aydın için aslanan!

Bu gerçekler, felsefi, bilimsel, sanatsal ve teknik bilinmeyenler değil, belki, toplumsal realiteyi, zamanı, zorlukları, hareket, kemal ve kurtuluş yollarını arama gerçekleridir. Bu bilgi, kendine özgü yapısıyla teknik ve akıl ötesidir. Aynı zamanda toplum yapıcı, medeniyet doğurucu başarıya ulaşmış bir ulusun, düşünsel ve toplumsal dirilişi ile hareketinin etkenidir de. Şu an bile, belli bir oranda bu tavrı bulmak

mümkündür. Bilimsel bilgi ile bilim-ötesi bilgiyi teşhis etmek, ya da sosyal, politik ve diğer bir deyimle ideolojik bilgiyi, bilimsel bilgiden ayırt etmek artık kolaydır. Her birimiz, çağ-daş, tanınmış çehreleri bu ölçüye göre tahlil edebiliriz. Pasteur, Koch, Watt, Marconi, Marx, Newton, Darwin, Einstein bir tarafta iken Seyyid Cemal, Abduh, Kevakibi, İkbâl, Gandi, Seyyid Kutub, Julius Nyerere, Aime Cesaire, Fanon, Che Guevara, Ömer Mevlud ve ismini sayamayacağımız diğerleri diğer tarafta...

Bu bilgiyi, bu eyleme geçirici görüşü, ideal yapıcı ve yaratıcı bilgiyi; genel anlamıyla ideolojiyi, “insanın kendinden bilgisi”, “toplumsal ve tarihsel bilgi”, “kemal ve önderlik bilgisi”, “değiştirici ve devrimci bilinç”, “ekol ve meslek idraki”, “hidayet dokusu”, “hedef ve idealin kavranması”, “toplumun dirilmesi” diye adlandırabiliriz. İşte bu, aynı zamanda bilimler ve teknikler ötesi bir marifettir. “Oluşu”nda değil “olması gereken”de insana yöneliktir. Ben bu nedenle, anlata geldiğim bilgiyi: “Hikmet, kutsal akıl, peygamberane aydınlık” olarak adlandırıyorum. Onun bilim ötesi kutsallığı da buradan gelmektedir. Bunun kolaylığını seviyorum ve onu Eflatun’un deyimiyile “politik haber” olarak da adlandırıyorum.

Eflatun diyor ki: “İnsan politik bir hayvandır.” Bu söz çok derin bir anlam taşımaktadır. Metin kavramada kendini çok üst düzeylerde görenler(!) kendi hayallerince bu sözü “sosyal bir hayvan” diye anlamlandırıyorlar. Onlara göre politika, ayağa düşen bir iş, kötü ve çirkin bir iştir. Politika; hile, zulüm, sulta arayıcılığı, halka hükmedebilme gücü, halkı her durumuyla aşağılama işi ve maddi şeyler ürünüdür. Oysa insanı hayvandan ayırt eden en somut özellik, insanın “fiil”idir. Bu nedenle de üstadın bu zayıf ve eksik sözünü tadil ederek “politik” yerine “sosyal” deyiverdiler. Oysaki Yunancada “sosyal” ve “politik” kelimeleri bağımsız ve farklı iki anlamı yüklenen iki kelimedir. Hatta bugün bile değişik Avrupa dillerinde bu iki kelime farklı anlamlarıyla kullanılmaktadır.

“Sosyal” olmak yalnız insan fiili değildir. Balıkları ile karıncalar ve diğer birçok hayvan vardır ki, “sosyal hayvandırlar. Hatta balansı, insandan daha da “sosyal”dır. Aslında insan denilen yaratık türüne özgü olan özellik, “po-

litik” olmaktadır. Siyaset, pis ve çirkin manevraların, ahlaksız temaların, rakibi yenip koltuğu elde etmek için her çeşit dolabı çevirmekten çok öte bir şeydir. Siyaset, hükümet olmanın da ötesinde halka tasallut etmek değildir. Siyaset, bir toplum ve bilgiye olan bağlılıktır, topluma karşı duyarlılıktır, toplumun yazgısına ve konumuna ilişkin bilgi ve topluma karşı sorumluluk duygusu taşımaktır, bir “grup” veya bir “toplum” vicdanına sahip olmaktır. Bireyin, yaşadığı toplumun çile, hareket ve hayatına her yönden ortak olmasıdır; toplumun duygu ve yazgısına katıksız katılmadır. Heidegger’in deyimiyile; “vicdan sahibi olduğunu, evrendeki varlığını bilen ve varlık okyanusunda bulunduğunu duyan yalnızca insandır.” Ekzistansiyalistlerin diğer bir deyimiyile: “Varlık sözcüğünün yüklediği anlamı bilen salt insandır.” Hatta bu sözcük [birey/insan] toplumda, varlık yerine de kullanılabilir.

İnsan da birçok hayvan gibi “sosyal”dir, yani bir “toplum”da yaşamaktadır, fakat bir toplumda yaşadığının bilincini taşıyan yalnızca insandır. Yani insan “başkalarının arasındaki varlığının diğerleriyle ortak ve ilişkilerinde toplumun bireylerinden biri olduğunun ve içinde yaşadığı “toplumsal kişiliğin” farkında olandır. Kanımca “siyaset” diye adlandırılan da bu bilgidir. Buna rağmen eğer ille de Eflatun’un ünlü sözünün anlamını kaydırmak istiyorsak, o zaman “İnsan sosyal bir hayvandır” sözü yerine “İnsan sosyal ve toplumsal bilgi sahibi bir hayvandır” yani “siyasi”dir. İşte bu noktada “aydın”ın titiz bir tanımı için yeni bir veri elde ediyoruz. Aydın her durumda bilgin insanın en bilginidir ve siyasi bir düşündürdür. “Aydınlık”, sıfat olarak da bu anlamı içerir. Yani nerede olduğunu bilen insan! Kendi “konum”unu aydınlık bir biçimde bilmektedir.

Sözün burasında kavramları, belleğimize yerleşmiş anlamının ötesinde ele alabilirsek “ıslahat” ve “hizmet” terimlerini, sosyolojik deyimiyile “fayda” ve “değer” terimlerini birbirinden ayırt edebiliriz. Faydalı ve hizmet eden bilimler, insanın “olduğu durumuyla doğaya egemen olmasını sağlamak, ona refah vermek; yani onu “mutlu” kılmak için çabalar. Bu, genelde entelektüellerin işidir. Öte yandan, “sosyal bilgi sahibi” olan aydın, kendine özgü anlamıyla, iman, ideoloji, toplumsal ekol, insanlar için yüce idealler taşıyan meslek, ulus ve sınıfta tecelli eden, “siyasi bilgi”

sahibi olan bir aydındır. Evet, aydın, “birey” ve “toplum” olarak insanı, olduğu durumdan “olması gerekene ulaştırmak ve dosdoğru bir hedef belirlemek ister. Bunu da onun doğaya egemenliği ve mutluluğu için değil, belki, hareket, devrim, kemal ve manevi gücüyle insanın kendi benliğine egemen olmasını sağlamak için yapar. Bilimler, insanı, tabiatı kendi istediği biçime yatkın kılabilmesi ve tabiata egemen olması için güçlendirir. İdeoloji; irade gücü, seçme yeteneği, iman ve bilgiyle insanı donatır. İnsanı olgunlaştırarak “olması gereken” biçimi almasını sağlamaya çabalar. Bilim gücüyle “tabiat”, “tarih” ve “toplum” zindanlarından özgürlük ve yazgısını kurtaran insan, iman ve hikmetin olağanüstü gücüyle de en zorlu zindan olan “benlik” zindanından kurtulabilir. Böylece; kendini, toplumun, tarihin ve doğanın yapıcı etkeni haline getirebilir. Yani “misali” ve “olgusal” insan tipinden “gerçek” insan tipine; “Allah’ın yeryüzündeki halifesi” biçimine yücelebilir.

İlahî ve peygamberlere özgü mesajı, tarihin akışı içinde insan toplumları arasında yüklenenler, geçmişte peygamberlerdi. Vahy asrının bitiminden; Resul (s.)’ün vefatından sonra ise aydınlardır.

Kaynak: Ali Şeraiti, *Öze Dönüş*, Çev.: Kerim Güney, Seçkin Yayıncılık, İstanbul 1991, s. 173-182.